

Poslanica starešinstva JSS

glavnim skupštinama svih bratskih društava.

Ova poslanica neka se pročita na društvenoj glavnoj skupštini!

Braćo i sestre!

U času, kada se bratska sokolska društva sakupljaju na svoje redovite godišnje glavne skupštine, šaljemo svoj braći i sestrama bratske pozdrave!

U prvom redu skrećemo vašu pažnju uzgoju

sokolske dece i sokolskog naraštaja,

koji nam mora biti svima pre svega najprije i najače prirasao sreću. Svaki član i svaka članica kao sastavni deo celine neka se pita, šta je u prošloj poslovnoj godini učinio dobra za pospešenje i napredak sokolskog uzgoja naše omladine, koja se dragovoljno sakuplja pod sokolskim barjacima. Ova naša omladina neka bude Sokolstvu ono, što je zenica oku! Za plemeniti, sokolski odgoj ove naše omladine odgovoran je svaki od nas. U društvu i van društva neka bude rad i život svakoga od nas takav, da će biti u skladu sa sokolskim načelima i da će kao najači uzgojni faktor uzorno uplivati na razvoj moralnih i fizičkih snaga sokolske dece i sokolskog naraštaja. Sokolska omladina neka bude svakom društvu ponos i radost, ona nam neka bude jamstvo naše budućnosti. Savetujte se i zaključite o tome, što vam je bez odlaganja učiniti, da popravite ono što ste zadocnili, a da već učinjeno usavršite i doterate radom, koji vam nalaže naša ljubav do sokolske omladine!

Pogled na opšti sokolski rad u prošloj godini napunja nas verom u bolju budućnost. Naš svestrano razvijeni rad bio je nama u korist, a narodu i državi na čast. Naša najbolja braća vežbači uz najveću požrtvornost pribavili su našem Sokolstvu

na međunarodnoj utakmici u Lyonu

časno mesto, jer smo mi Jugosloveni postavili pobednika nad pobednicima i u društvu sa braćom Čehoslovacima celom kulturnom svetu dokazali moć i uspeh sokolskog odgoja. Ovaj pobeđonosan nastup naše braće u tudini neka bude celokupnom članstvu ugledom i pobudom za daljnje naporno delo, koje nas neka dovede do novih pobjeda!

Odmah iza lyonske utakmice prodrmao je naše redove i podigao ih na put u zlatni slavenski i sokolski Prag poziv na

VIII. svesokolski slet.

Naš naraštaj, naša braća i sestre, koji su sudelovali ovom sletu, vratili su se svojim domovima puni oduševljenja. Ta veličina ovog sleta ostavila je na svakoga najdublji i najveći dojam. Takovu priredbu, koja bi bila tako tačno organizovana i izvedena u celini i potankostima, nije kadra sprovesti nijedna organizacija na svetu. Sokolstvo je tom zgodom pokazalo veličinu svoje idejne i fizičke snage, a u tome svemu napunja nas opravdani ponos, da smo na ovom sletu mi Jugosloveni sudelovali u svesti svoje pripadnosti k slavenskoj sokolskoj organizaciji. Greške, kojih si je svestan pojedinac i koje nisu ostale

sakrivene našim kritičnim očima, neka nam budu dobrom školom kod budućih sličnih priredaba u slavenskom svetu općenito, a u domovini naročito.

Od velikog značaja za uzgoj našeg prednjaštva bio je

II. prednjački tečaj JSS,

kojeg su tek nekoje župe u punom shvatanju njegove zadaće hvalevredno iskoristile. Župe, odnosno društva, koja su poslala braću u tečaj, već sada osećaju njegove blagotvorne posledice, pa su s nama zajedno jednakog uverenja, da su nam češći savezni prednjački tečajevi nužno potrebni i da se moraju — što pre, to bolje — pretvoriti u stalnu instituciju: u stalnu saveznu sokolsku školu!

Svi ovi događaji sa pospešenjem uplivali su na napredak svih naših društava. Mnogobrojni javni nastupi u društvima i župama, mnogobrojna predavanja i druge priredbe prosvetnog značaja, uvadanje apstinencije i razradivanje organizacionog rada, dokazuju našu unutarnju snagu i moralnu moć. Naše sudelovanje kod svih važnih nacionalnih i državnih događaja, naše budno i svesno praćenje svih teških eksistencijonih borba naše neoslobodene braće, vidni su dokazi

vernog patriotizma i iskrene domovinske ljubavi,

koja prožimlje svako naše srce, pa je i izvor svakog sokolskog pozitivnog učestvovanja u javnom životu.

Jedna od glavnih naših grešaka jest činjenica, da u mnogim društvima čitavi rad počiva na nekolicini osoba. To nije zdravo! Upozorujemo na ovu nepravednu razdiobu rada i odvrćamo od takovog iscrpljenja i izrabljivanja pojedinaca, jer pravi, uspešan i pravilan rad vlada samo onde, gde

radi svatko i pomaže svatko

na postignuću zajedničkih ciljeva, oslanjajući se na svoju volju i na poverenje braće i sestara! Prilike društva su prilike celokupnog članstva, a napredak društva temelji se u radu sviju. Svi društveni funkcionari dužni su, da priuku na rad bilo na ovaj ili onaj način celokupno članstvo.

Mnogo smo pažnje posvećivali zdravom funkcioniranju žile kucavice našeg zdravog života, a to je

gospodarsko pitanje,

koje smo požrtvovnim nastojanjem sviju postavili na zdrave temelje, koje svakog pripadnika naše organizacije napunjavu verom i pouzdanjem u našu upravnu sposobnost. Uspeši ovog rada već su sada očiti, a biti će još vidniji do godine. Koliko god ćemo materijalno biti jači, toliko ćemo laglje služiti svojim idejnim zadaćama, toliko pre doći ćemo do ostvarenja svih onih osnova, među kojima se nalazi i pre spomenuta sokolska škola.

Obnavljamo svoja upozorenja iz prošle godine, dozivajući vam svom bratskom ozbiljnošću: ne zanemarujte

doista prevažnog rada društvene uprave

i pamtite, da svaka organizacija treba materijalnih sredstava, ako hoće da zadovolji svima zahtevima i potrebama svoga članstva!

Ovakovih sredstava i te kako treba nama.

Sokolstvo je živa tvorevina duševne i telesne snage naroda.

Iz ove činjenice izvire naše istorijsko poslanstvo, da služimo narodu kao celini i da svojim radom obuhvaćamo državu kao celinu! Mnogobrojni su naši neprijatelji, ali naš rad je pošteno sredstvo, koje pobeđuje i osvaja.

Ne bojte se neprijatelja, ne osvrćite se na njihov broj!

Već što više ojačajte naše redove! Napunite vežbaonice! Pouzdajte se u lepotu i veličinu šokolske ideje, koja nas sve udružuje i svakog osposobljava za svaku borbu, gde mora da pobedi svetlo nad tamom, istina nad prevareom, pravda nad nasiljem!

Razvijmo sokolske barjake sa večno mladom snagom za snažan, smion i mčan napredak svih zdravih narodnih snaga!

Sokolstvo pobeđuje — pobedonosno Sokolstvo na čelu naroda — napred!

Z d r a v o !

Starešinstvo Jugoslovenskog Sokolskog Saveza.

U Ljubljani, 20. decembra 1926.

E. Gangl, starosta.

Dr. Viktor Murnik, načelnik.

Dr. Riko Fux, tajnik.

Stane Vidmar:

II. prednjački tečaj JSS.

od 15. septembra do 15. oktobra 1926.

(Svršetak.)

Rezultat tečaja pokazao se najlepše na zaključnoj akademiji, koju je Savez priredio sa kurzistima u petak 14. oktobra u 8 sati na večer u vežbaonici ljubljanskog Sokola uz brojno prisustvovanje općinstva i predstavnika civilnih i vojničkih vlasti. Akademija, koju je vodio savezni načelnik brat dr. Viktor Murnik, pokazala je lepe plodove sokolskog uzgoja. Otvorili su ju kurzisti, njih dvadeset na broju, sa prostim vežbama za pokrajinski slet u Ljubljani god. 1927., a koje su bile uvežbane nekoliko dana pre zaključka kursa. Tko je vidio kurziste u početku tečaja i sada kod svršetka, nije mogao verovati, da su to jedna te ista braća. U početku tvrdi, nepokretni, sada gipki i pruživi. Lepe i ritmičke vežbe tekle su tako lepo i skladno, da je općinstvo bilo iznenađeno. Zato i odobravanje nije prestajalo. Iza toga nastupilo je devet kurzista sa Murnikovom kompozicijom «Carmen». I ako su znali «Carmen» svi kurzisti, radi premalenog prostora mogli su nastupiti samo najbolji. Izvadili su ovu ritmičku skladbu sa takovom elegancijom i skladnošću, da su ju morali ponoviti. Na spravama: ručama i preči videli smo nekoliko lepih a i teških kombinacija, no što je glavno divili smo se uzornoj disciplini i redu u odelima. Nastup i odstup od sprava bio je uzoran. To je ono, na što se tako često zaboravlja, pa i naši bolji vežbači obično misle, da je vežba sve, a nastup i odstup nešta sporednog.

Posle akademije bilo je u «Zvezdi» oproštajno veče. Sa koliko je ljubavi ljubljanska sokolska javnost primila ovaj tečaj, dokazuje činjenica, da su na ovu prijateljsku večer pohrlili svi, koji osećaju sokolski. U svojoj sredini imali smo uz braću načelnika i starešinu najstarijeg našeg člana brata Grassellija, koji je sada već 64 godina članom ljubljanskog Sokola, a koji se, osećajući se još uvek mlad, veseli uspehu i radu sokolskom.

Brat savezni načelnik u oproštajnom govoru po poslednji puta pozdravio je kurziste ovim rečima: «Prednjački tečaj Saveza je dovršen, sa uspehom, nadam se, za Vas, braćo, sa uspehom za naše Sokolstvo.

Za oproštaj — šta da vam kažem? Tvrdo sokolsko delo vezivalo nas mesec dana. Kod ovog rada međusobno smo se upoznali, ljubav do zajedničke naše stvari udružila nas, pa se nadam, da je ona doista urodila pravom sokolskom ljubavlju između vas i nas. Sačuvajte tu ljubav do zajedničke nam stvari i širite ju kod kuće, a na nas se kadkada setite sa dobrom mišlju.

Ljubav do velike naše stvari i međusobne simpatije, vama i nama olakšavale su uloženi obilan napor ovih mesec dana. Koliko pako velik bio je taj vaš napor i koliko opsežno bilo je to vaše delo, smatrajte ga još uvek tek kao uvod, početak vašeg rada i napora. Zašto? Dalek je put do prednjačkog savršenstva, a svrha našeg tečaja nije mogla biti druga, nego da vas povedemo na jedan deo tog puta, pokazati vam cilj i koliko je to moguće dobro vas oboružati sa svime, što vam treba, da budete kadri da sami nastavite put i postignete cilj. Napunja me iskrena nada, da je u vas dobre volje da nastavite taj težak put i da postignete daleki cilj. Ta u tečaju samom pokazali ste, da ste stekli u obilnoj meri sve one vlasnosti, kojih je gajenje jedna od prvih naših dužnosti, naime: ustrajnost i energiju, pojačanu sa oduševljenjem, pravim, jakim i trajnim oduševljenjem, koje postostručuje moć i energiju, a nas osposobljuje da smo kadri dosegnuti i velike ciljeve. Ciljevi Sokolstva, braćo, uistini su veliki! Ta ide se za pridignućem onoga, što je u državi, da, na svetu najvažnije: za pridignućem čoveka, a jednako za pridignućem onoga, što nam jeste i šta nam mora biti najmilije: za istinskim pridignućem našega naroda, njegove snage, blagostanja, časti i slave. I zato vam za oproštaj kličem: Ustrajte na započetom putu! Neka bude tu i tamo još tako trnovit, budite ustrajni, budite energični, budite i ostajte oduševljeni! Zdravo!»

Brat starosta Gangl pozdravio je najpre brata Grassellija kao najstarijeg člana naše sokolske organizacije. Istaknuo je njegovu vernost do Sokolstva i prikazao ju kao primer čitavom članstvu naše velike sokolske porodice. Pozvao je sve polaznike, neka upotrebe plodove ovoga kurza u svojim društvima i župama, kojih napredak zavisi u velikoj meri od njihove delatnosti i istrajnosti po naučima, koje si pridobiše u ovoj napornoj, a veoma uspehoj sokolskoj školi. Svima kliče i želi uspešan rad sa sokolskim: Zdravo!

Brata Grassellija pozdraviše svi uz burno klicanje, a on se sa nekoliko iskrenih i jezgrovitih reči zahvalio za bratske pozdrave.

U ime kurzista zahvalio se brat Viktor Ladenhauser sledećim govorom:

Dragi brate starosto i dragi brate načelnice!

Nakon jednomesečnog boravka u Vašoj sredini došao je momenat, kada nam se deliti od Vas. Valja nam otići iz Vaše sredine, a naše sokolske Meke, barem naše Jugoslovenske sokolske Meke, koja nam je u najlepšoj uspomeni ostala još sa I. jugoslovenskog svesokolskog sleta, kada smo prvi puta iza stvaranja jedinstvenog našeg sokolskog saveza manifestovali snagu i veličinu Sokolstva na slavenskom jugu. — Mi odlazimo snabdeveni novim pogledima, jakom spremom i pojačanom voljom za ispravni sokolski rad diljem cele naše domovine. Težnja za kojom smo išli putujući za belu Ljubljanu, težnja da se odgojimo za učitelje i saradnike prave sokolske misli i jedinog ispravnog rada, našla je svoje ostvarenje u svom II. saveznom prednjačkom tečaju. I baš mi polaznici ovoga tečaja prvi i jedini smo zvanj, da ispravno shvatimo i ocenimo vrednost vodstva našega saveza, onog vodstva u čijim rukama leži sudbina celog jugoslovenskog Sokolstva, koje vodstvo je baš priredbom ovoga tečaja pokazalo, koliko mu na srcu leži plemenita težnja porasta i procvata našeg Sokolstva. Ceneći tu veliku zauzetost, ona nam se ukazuje još većom, kada ovoga momenta oproštaja u mislima svojim proletimo ne samo sve one naučne časove, nego i svaku zgodu, koju su stari sokolski radnici i prvaci naši upotrebili, da nam dadu uputstva kako treba da se podižu u narodu one kreposti, koje su neophodno potrebne za uspeh pojedinih naroda, i kako treba raditi za Sokolstvo, da se preko njega podigne naš narod do one visine, koja mu po njegovim sposobnostima i pripada.

Ne mogu propustiti, a da se u tom momentu ne setim naročito vode našega, našeg brata načelnika dr. Murnika, i da mu se u ime sviju nas najtoplije zahvalim za sve ono, što je tekom našeg boravka za nas činio. On stari, pro-

kušani borac, jedan prvaka na polju sokolske telovežbe pokazao nam je i ovaj puta i naučio nas je, kolika lepota leži u čovečjem telu i kako treba ispravno shvatiti telesno vaspitanje, kojemu je jedina svrha da od tela našeg stvori dostojnu posudu lepog i sokolsko vaspitanoj duši. Mi smo ponosni, da na čelu našeg Sokolstva stoji takov čovek, kao što je brat dr. Murnik, jer smo uvereni da pod njegovim vodstvom naše će Sokolstvo da se penje od uspeha do uspeha, ne samo u slavenskom, nego i u celom svetu. — Na svem njegovom radu i zauzimanju neka mu bude izrečena naša srdačna hvala, i tom zgodom mi mu obećajemo, da ćemo doista biti apostoli onih misli, kojima nas je on zadojio.

A Tebi, dragi brate starosto, Ti blaga dušo i skrbni oče naš najsrdačnija i velika hvala! Tvoja plemenita duša gledala je u nama više no sokolsku braću, ona je — tako reći — gledala u nama rođenu svoju decu. Tolika je bila Tvoja briga za nas! — Kako da Ti zahvalimo? Šta da Ti rečemo? — Sledit ćemo Tvoj svetli primer, uvereni da će konačna pobjeda Sokolstva biti izvojevana onda, kada svi ljudi budu zadojeni Tvojim duhom. Jer u Tebi gledamo ostvaren ideal pravoga Sokola. Ti si primer dostojan nasledovanja!

A i Vama svima ostalima, braćo, koji ste nam kao učitelji predavali o lepoti i uzvišenosti sokolskoga rada i koji ste na bilo koji način doprineli da nam boravak među Vama bude što lepši i ugodniji, svima Vama isto takova iskrena i srdačna hvala. Budite duboko uvereni, da Vaša nastojanja nisu bila uzaludna, svaka Vaša reč pala je na plodno tlo i ona će bez sumnje uroditi zaslužnim plodom. Vaše su reči našle odjeka u srcima našim. Mi smo u Vama naučili kako valja živeti i raditi za Sokolstvo. Već samim time mnogo smo dobili, jer Vi ste svojim radom znali da u srcima našim probudite onaj idealizam i ono oduševljenje, bez kojega nema uspeha u sokolskom radu. Zato još jednom svima Vama najtoplija i najsrdačnija hvala! —

Za nekoliko kratkih časova mi ćemo da poletimo iz gnezda jugoslov. Sokolstva, iz naše lepe Ljubljane, u kojoj je misao sokolska prvi put uhvatila korena, iz koga je izraslo v-liko stablo Jugoslovenskog Sokolstva. Mi ćemo da se razletimo diljem celoga Jugoslovenstva da budemo nosioci svete sokolske misli i vesnici jedne bolje budućnosti narodne. Svesni smo zadaće, koju na sebe kao budući učitelji Sokolstva primamo. Osećamo teškoću odgovornosti pred Vama, draga braćo, kao i pred celim narodom. I baš ta svest jačat će nas u svakoj prilici teškog sokolskog rada. Pomisao na Vas bodrit će nas na svakom koraku i neće nam dopustiti da klonimo pre no što ispunimo zadatak, čije izvršenje smo na sebe dragovoljno preuzeli. — Zdravo!

Govor brata Ladenhausera pobudio je opću pažnju, jer to su doista bile reči koje su potekle iz srca h srcu. Razumljivo je zato, da se njegovom govoru burno povlađivalo.

Teško nam je bilo kod oprostaja kada smo si stiskali desnice. Ta mesec dana spajala nas bratska ljubav i rad. Živeli, radili i težili smo za istim ciljem. Tekom subote ujutro i popodne kurzisti su ostavljali Ljubljanu.

Zaključili smo II. Savezni prednjački tečaj, kojeg je uspeh bio potpun. Uvereni smo, da u budućem tečaju ne će biti župe, koja ne bi poslala bar po jednog člana. Neka se kod toga ne gleda na troškove, ta ti sitni troškovi obilato se vraćaju sa bogatim kamatima.

Odborska sednica JSS.

obdržavana dne 12. decembra 1926. u Ljubljani.

Na poziv starešinstva JSS obdržavala se u Ljubljani 12. o. m. odborska sednica JSS. Svojom važnošću, kako sadržinom dnevnog reda, tako i stvarnošću raspravljanja te zaključcima, ova je sednica od velikog značenja po čitavo naše jugoslovensko Sokolstvo. Njena vrednost postaje to većom i jačom, kada se još naglasi kao naročito, da je to bila jedna od onih redkih sednica,

na kojoj su bile zastupane sve župe, osim jedne. Ta okolnost najboljim je znakom kako u redovima jugoslovenskog Sokolstva vlada velik interes za skupno delo, koje sprovada Savez.

Samu sednicu otvorio je u 1/2 9 sati pre podne starešina brat G a n g l, koji je konstatovao da je prisutno od starešinstva 25 članova, a 22 župe da su zastupane po svojim delegatima. Izostao je samo delegat šibenske župe, koji nije mogao doći radi vremenske nepogode.

Pozdrav staroste.

Kako je istog dana održana i sednica ČOS, to je na predlog brata starešine smesta odaslan brzojav sledeće sadržine: «Sa sednice odbora Jugoslovenskog Sokolskog Saveza šaljemo bratske pozdrave. Na zdar! Zdravo!»

Zatim se starešina setio imendana brata dr. Lazara Cara, nadalje jubileja don Frana Bulića i smrti br. Antuna Sakača, koji je 50 godina neprekidno delovao u Sokolstvu, a onda je nastavio: Dnevni red današnje sednice vrlo je opsežan, a opet na dnevni red stavili smo samo one stvari, koje su neophodno nužne da se donesu zaključci. Svatko u svom izveštaju neka bude kratak i stvaran; svatko od nas mora da ima sokolsko vaspitanje, a naša srca treba da su prekaljena svešću socijalnog mišljenja i osećanja. Ne smemo gledati kod braće i sestara samo ono šta je zlo, već pre svega ono, šta je lepo i plemenito. Uveren sam, da u našem Savezu nema Sokola, koji bi namerice htio škoditi napretku našeg dela; svi mi imademo mana i nema čoveka, koji bi bio potpun, svi smo ljudi i kao takovi podvrženi porocima. Sokolsko delo imade ciljem, da odgoji čoveka. Gorki veli da je «čovek» najlepše ime. Zato gledajmo na svojoj braći i sestrama samo ono, šta je dobro i lepo. Ova lepota našeg stvaranja neka bude nad svima nama, pa ćemo onda skupno koracati ne samo u državno-političkom, već i u kulturnom pogledu. Upotrebimo sve svoje sile, da digne svaki pojedinac sam sebe do najviše granice savršenstva, kako bi naš narod bio sav prožet sokolskom mišlju i kako bi kao takav služio uzorom ostalim kulturnim narodima. Zdravo!»

Reči brata starešine, koje su od prisutnih bile saslušane najvećom pažnjom, naišle su na burno odobravanje.

U spomen Nikole Pašića.

Ustaje podstarešina Saveza brat Gjuro P a u n k o v i ć pa se toplim rečima seća velikog našeg državnika Nikole Pašića i predlaže da se u ime JSS pošalje predsedničtvu vlade sažaljenje.

Predlog se prima jednoglasno.

Izveštaj brata tajnika.

Nakon toga prelazi se na dnevni red. Prvi uzimlje reč Savezni tajnik brat dr. Riko F u x, koji u preglednim crtama prikazuje opsežno delovanje starešinstva Saveza. Oštroj kritici podvrgava neke zle pojave, a sa pohvalom podvlači sve ono, što je dobra učinjeno kako u pojedinim društvima, tako i u župama.

Njegov izveštaj, stvaran i jezgrovit, saslušan je najvećom pažnjom, a kako i neće, kad je on najjasnije ogledalo svega onog što se zbiva, dešava i radi u redovima jugoslovenskog Sokolstva.

Njegov izveštaj bio je toliko realan, da je osim nekoliko nužnih objašnjenja sa strane pojedinih župa bio prihvaćen bez debate, a sa sledećim zaključcima:

«1. Pripadnicama JSS. zabranjuje se javna kritika delovanja JSS., odnosno pojedinih funkcijonara tako dugo, dok kritičar nema posvema tačnih i pouzdanih podataka o svojim tvrdnjama i dok se odnosno pitanje nije prije definitivno rešilo ili bar pokušalo rešiti pred kompetentnim sokolskim forumom.

2. Ako sokolski list unatoč ovome zaključku donese nekontroliranu kritiku, koja ne bazira na stvarnim razlozima, to će se na zahtev JSS., odnosno na zahtev tangiranih sokolskih funkcionara, spram urednika lista ili pisca disciplinarno postupati. Isto vredi u još većoj meri za pisce u političkim listovima, ako se ustanovi njihov identitet.»

Pokrajinski slet godine 1927.

Zatim uzima reč Savezni načelnik brat dr. Viktor Murnik, koji referira o zaključcima sednice zbora župskih načelnika. Iznašajuć ove zaključke predlaže, da se do godine na svečan način proslavi otvorenje Sokolskog doma na Taboru, a u tu svrhu da se 1.) priredi u Ljubljani **pokrajinski slet**, koji se proglašuje obvezatnim za župe: Ljubljana, Kranj, Maribor, Celje, Novo Mesto, Zagreb i Sušak. 2.) Da se do godine prirede **tri prednjačka tečaja** i to dva za članstvo (jedan u proljeće, a drugi u jesen) i jedan za članice.

Povrh svega toga izvestio je brat savezni načelnik, da je zaključak zbora župskih načelnika, da se održi **jedan tečaj za najbolje vežbače JSS.**, a to s razloga da se digne nivo naših natecatelja.

Razumije se, da je izveštaj brata načelnika bio prihvaćen jednoglasnim odobravanjem.

Savezno gospodarstvo.

Po tome se prešlo na raspravu o izveštaju gospodarskog odseka JSS. Reč je prihvatilo savezni gospodar brat J. Čobal, koji je u ovoj stvari iznio iscrpiv referat.* Svoj referat zaključio je predlozima, naime, da se zaključí:

1. Ukida se dosadanja praksa, da i društva šalju svoje organizacije doprinose za Savez putem župa, a umesto toga svako društvo ove doprinose šalje neposredno Savezu. Izuzetke može da čini savezno starešinstvo po svojoj uvidavnosti. Župe će tek posredovati tu i tamo, gde i kada bude to potrebno.

2. Župe i društva dužna su da se služe jedino sa tiskanica, koje je propisao Savez i izdao u svojoj nakladi.

3. Župe neka putem svojih prosvetnih odseka porade na tome, da se članstvo zainteresira za kupnju stručnih i idejnih sokolskih knjiga, koje imaju u nakladi Sokolski Savez i Sokolska Matica.

4. Članstvo se neka svakom zgodom, a naročito na glavnim godišnjim skupštinama upozori na to, da se služi sokolskim žigicama i sokolskom markom. **Svi dopisi na Sokolski Savez i župe imaju biti biljegovani sokolskom markom, inače se nebiljegovani dopisi ne će uvažavati.**

Na izveštaj i predloge brata Čobala vodila se debata, koja se u glavnom kretala oko direktne uplate poreza. U debatu je opetovano zalazio i sam referent, koji je jakim argumentima obeskrepio neke bojazni govornika, a opet primerima dokazao opravdanost svojih predloga.

Konačno je brat Kosta Petrović iznio posredujući predlog, koji glasi: «Društva plaćaju svoje doprinose JSS. putem svojih župa. Za slučaj da župe svojih dužnosti ne vrše u req 1, ovlaštuje se Savezno starešinstvo, da

* Radi važnosti cele stvari, donosimo ovaj referat zasebno kao naročiti članak, koji neka posluži svoj braći i sestrama za razmišljanje o prilikama u našem Sokolstvu.

može odrediti, da društva plaćaju svoje doprinose direktno starešinstvu JSS. Odnosni zaključci Saveza imaju se objaviti svaki puta u «Sokolskom Glasniku», da se tako ožigošu one župe koje neuredno posluju.»

Pošto se brat referent složio sa ovim predlogom, a nikakovih drugih protupredloga nije bilo, to je brat starešina Gangl dao na glasovanje izveštaj gospodarskog odsjeka sa predlozima, modificiran predlogom brata Petrovića, pa je taj izveštaj jednoglasno prihvaćen.

K izveštaju gospodarskog odsjeka još je nadodao brat Heumer, da bi se glede tiskanica pošlo konsekventno dalje, naime da bi Savez u svojoj nakladi izdao sve potrebne tiskanice. Nadalje da bi se prodaja silnih edicija sokolskih razglednica centralizirala u Savezu na način, da sva društva i župe, koje imaju vlastita izdanja razglednica, iste ustupe Savezu na prodaju.

Ovaj predlog prihvaćen je kao rezolucija time, da gospodarski odsjek spremi odgovarajući predlog za narednu glavnu skupštinu Saveza.

Savezni proračun za godinu 1927.

Po tome se prešlo na daljnji izveštaj gospodarskog odsjeka, naime na raspravu o proračunu za godinu 1927.

U tu svrhu prihvatio je reč savezni blagajnik brat V. Turk, koji je predložio u ime čitavog starešinstva JSS. sledeći proračun:

	Dohodci	Izdatci
Tajništvo		230.180.—
Tehnički odbor		203.000.—
Prosvetni odbor	11.000.—	42.500.—
Statistički odsek	11.100.—	13.600.—
Zdravstveni odsek		3.000.—
Gradevni odsek		2.500.—
Manjšinski (narodnosne manjine)		10.000.—
Glasnik, Prednjak, Jug. Sokol.	165.000.—	165.000.—
Gospodarski odsek	495.452.—	244.720.48
Porez za god. 1927. á Din 10	400.000.—	
Za sanaciju KČ 263.505.—		168.051.52
	1,082.552.—	1,082.552.—

Tajništvo

	Dohodci	Izdatci
Plaće, bolnička blagajna, mirovinsko osiguranje		110.180.—
Pisarničke potrebštine		10.000.—
Poštarina		15.000.—
Putni troškovi u tuzemstvo		40.000.—
Putni troškovi u inostranstvo		15.000.—
Tisak okružnica itd.		5.000.—
Stanarina, osvetljenje		15.000.—
Razni troškovi i sednica Slav. Sok. Saveza		20.000.—
		230.180.—

Tehnički odbor

	Dohodci	Izdatci
Tehničke publikacije		30.000·—
Nadzor župa i putni troškovi saveznog prednjaka		35.000·—
Za savezne prednjačke tečajeve.		50.000·—
Tiskanice		10.000·—
Putni troškovi u inostranstvo		20.000·—
Putni troškovi u tuzemstvo		8.000·—
Študijska putovanja i ekspedicije		20.000·—
Plaća saveznom prednjaku		30.000·—
		203.000·—

Statistički odsek

	Dohodci	Izdatci
Prijavno-odjavni list		1.500·—
Društveni kartoteški list		2.000·—
Župski kartoteški list		1.000·—
Savezni kartoteški list		500·—
Vežbačka statistika za vrste		3.000·—
Društveni mesečni izveštaj		3.000·—
Župski mesečni izveštaj		300·—
Župski tromesečni prosv. izveštaj		300·—
Društveni kartoteški list	2.000·—	
Prijavno-odjavni list	1.500·—	
Župski kartoteški listovi	1.000·—	
Društveni statistički list za vrste	3.000·—	
Društveni mesečni izveštaj	3.000·—	
Župski mesečni spisak	300·—	
Žup. tromesečni prosv. izveštaj	300·—	
Putni troškovi za sastanak statističara		2.000·—
Saldo	2.500·—	
	13.600·—	13.600·—

Zdravstveni odsek

	Dohodci	Izdatci
Nabava slika, modela i instrumenata		1.000·—
Znanstvene knjige		2.000·—
		3.000·—

Prosvetni odbor

	Dohodci	Izdatci
Vod u sokolski život za naraštaj i decu		10.000·—
Knjižnica JSS		3.000·—
Za sokolsku omladinsku štampu		10.000·—
Putni troškovi		3.000·—
Nabava diapozitiva		1.500·—
Skioptikon		15.000·—
Vod u sokolski život	10.000·—	
Dohodci od diapozitiva	1.000·—	
Saldo	31.500·—	
	42.500·—	42.500·—

Građevni odsek

	Dohodci	Izdatci
Za nabavu ormara		2.500·—
		2.500·—

Manjšinski odsek

	Dohodci	Izdatci
Manjšinski savet		10.000·—
		10.000·—

Glasnik, Prednjak, Jug. Sokol

	Dohodci	Izdatci
„Glasnik“		42.312·—
„Prednjak“		28.208·—
„Jug. Sokol“		18.360·—
Omot za 24 brojeva		12.768·—
Ekspedit		7.200·—
Porez na inserate, poštanski paušal		2.500·—
Urednik plaća á Din 2.500·—		30.000·—
Neubrana pretplata		23.652·—
3000 pretplatnika á Din 50·—	150.000·—	
Oglasi	15.000·—	
	165.000·—	165.000·—

Predlaže da se prihvati molba bratskog društva u Bosanskoj Dubici za prelaz iz banjalučke u zagrebačku župu. Jednako da se prihvati molba bratskog društva Žiri za prelaz iz Gorenjske u Ljubljansku župu. Nadalje da se brišu društva: Brezovica i Notranje Gorice iz ljubljanske župe, Gračac, Plaški i Vrhovine iz riječke župe, Dubrava iz šibenske i Šeovica iz zagrebačke župe.

Razgraničenje između osječke i zagrebačke župe da se odloži na kraći rok, dok se celo pitanje temeljito prouči.

Brat starešina stavlja na glasanje izvještaj saveznog statističkog odseka sa odnosnim predlozima, pa se isti prihvaćaju jednoglasno.

Izveštaj organizacijskog odseka.

Predsednik organizacijskog odseka brat Nande Marolt podnio je u svom izvještaju iscrpivi pregled unutarnjeg organizacionog rada Saveza u odnosu društva spram župa i ovih do saveza. Naročitu važnost podao je odnosu spram ruskog Sokolstva, pa su svi odnosni predlozi u vezi sa njegovim referatom bili prihvaćeni jednoglasno.

Izveštaj zdravstvenog odseka.

Za zdravstveni odsek podnio je izvještaj brat dr. Košir, koji je u svom izvještaju naročito naglasio uvođenje i provođenje apstinence u sokolskim redovima. Na sve prisutne delegate upravio je topli apel da se brinu oko toga, kako bi redakciji «Sokolskog Glasnika» namaknuli zgodne i dobre antialkoholske i antinikotinske članke. Opširno se pozabavio letovanjem i taborenjem sokolske omladine, a naročito je zagovarao zamenu mladeži sa severa s onom iz juga i obratno. Toplo je preporučio da društva bez iznimke uvedu lekarski list (tabelu), a onda je najavio skoro izlaženje zdravstvene čitanke, koja će kao pomoćna knjiga vanredno poslužiti u prednjačkim tečajevima.

Razumije se samo sobom, da su reči brata dra. Košira naište na veliku pažnju, razumevanje i odobravanje.

Manjšinski odsek.

Kod izvještaja ovog odseka prihvatio je reč brat J. Smertnik, koji je u patriotskom govoru razložio, kako danas u našoj državi još uvek imademo krajeva, gde diše iredentistički duh. Najteže osećamo taj duh sa strane Nemaca i Talijana u našim severnim i zapadnim krajevima države. Sokolska je dužnost, da se dotične krajeve nacionalizira, a delovanje iredente paralizira. Zato je i unutar Saveza osnovan taj tako zvani manjšinski odsek. Da će rad ovog odseka biti moguć i uspešan uvedena je i izdana sokolska marka, koja je za sada vrlo slabo proširena po župama JSS. Tu nam neka bude uzorom mariborska župa, koja je zaključila, da će tom markom biljegovati sve svoje dopise kao i sve ulaznice za svoje priredbe.

Reči brata Smertnika dirnule su sve prisutne, pa su svi od reda osećali od kako je velikog nacionalnog značenja osnutak manjšinskog odseka i uvođenje sokolske marke. Svi su izjavljivali, da će bez izuzetka uvesti po svim društvima u poslovanju sokolsku marku kao obvezatnu sokolsku taksenu marku.

Fond za nezgode.

Ponovno uzima reč brat Nande Marolt da sada kao predsednik fonda za nezgode progovori o toj važnoj sokolskoj instituciji. Iz njegovog izvještaja razabire se, da je fond za nezgode danas jak Din 139.599.11. Fond je do sada isplatio odštetu u 14 slučajeva, dok sada imade u evidenciji pet slučajeva. Upada u oči, da je razmer ozleđenih između naraštaja i članstva 7:12, što bi se moglo protumačiti onamo kao da je premalo pažnje kod asistencije naraštaja. No na žalost i ovde se morala konstatovati bolna činjenica da

društva ne vrše svojih dužnosti do fonda, šta je bilo posledicom da neki ozledeni nisu mogli dobiti potpore. Pozivlje zato delegate župa, da porade kod društava da do konca o. g. bude sva dugovina za fond uplaćena. U protivnom primeru i župe i društva postupaju nebratski spram svog članstva, jer im u najtežim časovima potrebe, oduzimaju mogućnost potpore, unatoč teme da su ovi svoj porez platili.

U vezi s ovim referatom podnio je predloge:

1. Upravnom godinom 1927. obvezatna su na fondu za nezgode i sva JSS. pripadajuća deca uz iste dužnosti i prava kao i sokolski naraštaj. U tu svrhu imade se voditi evidencija dece kod društava, župa i Saveza, kako je to do sada određeno za naraštaj.

2. Doprinos za fond za nezgode JSS iznaša za god. 1927. za celokupno članstvo, sav naraštaj i svu decu po 1 Din od osobe. Ovaj se doprinos imade fondu uplatiti neopozivo do konca aprila 1927.

3. Podnaša se na odobrenje proračun fonda za nezgode za god. 1927. koji iznosi:

	Dohodci	Izdatci
Doprinos članstva á Din 1'—	40.000.—	
Doprinos naraštaja á Din 1'—	8.000.—	
Doprinos dece á Din 1'—	10.000.—	
6 % kamata od salda za g. 1926 od Din 125.000	7.500.—	
Isplata za ozlede članstvu		15.000.—
„ „ „ naraštaju		4.000.—
„ „ „ deci		4.000.—
Nepredvidivi izdatci (inventar, sprave) fomulari itd.		4.000.—
Saldo		38.500.—
	65.500.—	65.500.—

Na izveštaj upozoruje brat Drenik, da se nezgode kod naraštaja i dece ne mogu pripisati manjkavoj asistenci, već se nezgode obično dešavaju ili pre ili posle vežbe, kad su deca bez nadzora. Zato treba u društvima izdati stroge odredbe, da deca i naraštaj ne budu u vežbaonicama bez nadzora.

Brat starešina naročito moli sve prisutne delegate da to uvaže, a onda stavlja predloge i proračun fonda na glasanje, pa je sve prihvaćeno jednoglasno.

Konačno još se podnaša izveštaj odseka

za gradnju Sokolskih Domova.

Taj izveštaj podnosi brat Zelenko, koji s pravom ističe, da se do sada kod gradnje sokolskih domova opazilo, da se postupalo posvema individualno bez pravog nadzora. To je prouzročilo da je došlo do grešaka, koje su dovele odnosna društva u teške materijalne neprilike. To je sve potaklo starešinstvo JSS. da se odlučilo na strogu kontrolu. U tu svrhu izradio je građevinski odsek upute za gradnju i uzdržavanje sokolskih domova, koje će se upute objaviti u «Glasniku». Nadalje građevinski odsek sakupit će za Savezni arhiv sve nacerte već postojećih domova, kao i onih, koji će se graditi.

I ovaj je izveštaj primljen sa odobravanjem.

Naredna godišnja skupština Saveza.

Sada je trebalo raspravljati gde će se obdržavati buduća glavna godišnja skupština Saveza. Mnoge župe, a i društva željela su da bi se ta skupština obdržavala kod njih, jer je svatko želio da se bilo iz ovih ili onih razloga nadu delegati Sokolstva u ovom ili onom kraju. No svaku debatu o tome sprečio je tajnik beogradske župe brat dr. Voja Kujundžić, koji je zamolio sve prisutne delegate da pristanu na to da bude naredna godišnja skupština Saveza u Beogradu i to na dane 25., 26. i 27. marta 1927., a to s razloga, jer će u te dane u Beogradu biti veće sokolske svečanosti i to: 1. Beogradska župa Dušan Silni polaže temeljni kamen imponantnog sokolskog doma, a 2. u iste dane otkriva se i spomen ploča svima onim Sokolima, koji su pali u svetskom ratu za naše oslobođenje i ujedinjenje.

Bez ijedne reči debate bio je ovaj predlog prihvaćen jednoglasno.

Socijalno pitanje u Jugoslovenskom Sokolstvu.

Sada uzimlje reč savezni tajnik brat dr. Riko Fux, da obrazloži i zagovori prisutnim delegatima predlog starešinstva po kojem se osniva u krilu našeg Saveza novi osek — **Socijalni osek**. Lepim rečima, punim bratstva, humanizma i altruizma, brat tajnik iznio je potrebu osnutka ovog odseka, pa je savezno sa svojim referatom konkretno predložio:

1. Sokolska društva imaju osnovati socijalne odseke, koji imaju potpomagati potreban naraštaj i decu i njihove staraoce.

2. Imadu se uvesti i priređivati ferijalne kolonije.

3. Imade se uvesti izmena naraštaja.

4. Socijalni odseci imaju posvećivati naročitu pažnju đacima i naučnicima.

5. Velika besposlica traži žrtve i u Sokolstvu. Socijalni osek imade se starati za njihovo nameštenje. U finacijalnom pogledu ne možemo pružiti dovoljnu pomoć, ali je zato naša dužnost, da se brijemo, da bezposlena braća i sestre što pre dođu do nameštenja. Zato su društva, koja znadu za kakovo nameštenje, dužna da to jave Savezu, koji će onda o tome obavestiti interesirana društva.

Ispred sviju delegata ovaj je predlog najsrdačnije pozdravio delegat bačke župe, koji je upozorio baš na tu okolnost, da u našem Sokolstvu imade energija, koje nisu dovoljno iscrpljene radi svog lošeg socijalnog položaja. Ne novcem, već moralnom potporom treba ovakove energije uzdržati i podupreti. To je mrtva sila, a koja se evo ovakovim radom daje najsjajnije iskoristiti u korist Sokolstva.

Dakako da su svi predlozi bili oduševljeno prihvaćeni.

Predlozi.

Nakon toga prešlo se na raspravu o predlozima, pa se zaključilo u prvom redu da se imade u god. 1929. ili 1930. prirediti II. Jugoslovenski svesokolski slet. Potankosti odrediti će se kasnije, a za sada se ovlaštuje starešinstvo Saveza, da udesi sve nužne predpriprave.

Kako se raznim makinacijama kani izigrati ljubljanski Soko, maticu našeg Sokolstva iz ljubljanskog Narodnog doma, to odborska sednica JSS daje oduška svom ogorčenju u odlučnom protestu, kojeg će izdati starešinstvo Saveza. (Predlog brata Koste Petrovića.)

Predlozi župa Rijeka, Tuzla, Novo mesto, odstupaju se na rešenje odnosnim odsecima.

Kako je ČOS. prepustila rešenje pitanja prihvata Madžara u međunarodni gimnastički savez JSS, to odborska sednica zaključuje da se JSS ne protivi prihvatu.

Odlikovanje brata Steve Žakule.

U ime starešinstva Saveza predlaže tajnik brat dr. Fux, da se starog i odličnog sokolskog radnika brata Stevu Žakulu iz Sarajeva odlikuje saveznom plaketom.

Kako pravilnik propisuje, da se o predlogu imade glasati na narednoj sednici, to je brat starešina tekuću sednicu zaključio i odmah otvorio novu sa dnevnim redom: glasanje o odlikovanju brata Žakule. Glasalo se tajno listićima, pa su za odlikovanje glasali jednoglasno svi nazočni delegati župa.

Brat starešina Gangl objaviv rezultat glasanja, srdačno čestita bratu Žakuli, davši izražaja želji, da mu na narednoj glavnoj skupštini lično izruči ovo sokolsko odlikovanje, a onda zaključuje toplim apelom na sve prisutne: «Posvetimo sve svoje telesne i duševne sile narodu. U tom evo smislu većali smo juče i danas, pa vidimo, da treba žilava rada. Braćo! Ostanite svesni radnici u izvršenju sokolskih dužnosti. Zdravo!»

Uz burne poklike starešini i celom saveznom starešinstvu zaključena je u 1/214 sati ova važna sednica, koja će biti od velikog značaja, vrednosti i koristi za naše Sokolstvo.

Gospodarsko stanje JSS.

(Referat Saveznog gospodara brata Jos. Čobala na odborskoj sednici JSS 12. decembra 1926.)

Braći delegatima predložiti će se proračun za narednu godinu. No prije, nego započne debata o tom proračunu, želja je saveznog starešinstva, a vi to i tražite, da vam se dade obračun o gospodarstvu u tekućoj poslovnoj godini. Iz tehničkih razloga pružit ću ovaj obračun sa stanjem od 31. oktobra o. g.

Ako se sećate na predkonferencu u Đakovu, bila je tada debata o tome, da li da se predloženi proračun za tekuću godinu prihvatiti ili ne. Ne samo bojazan radi novih obaveza spram Saveza, već kao neko nepoverenje pokazalo se tada, jer, ako više dozvolimo, više će se potrošiti. Kao i kod proračuna za god. 1925. tako smo vas i onda uveravali, da ćemo štediti, koliko god će biti moguće i da ćemo svim silama poraditi na sanaciji naših Saveznih materijalnih prilika.

Ovo svoje obećanje zvršili smo, a u koliko i sa kakovim uspehom, to vam neka govore brojke.

Dugovina.

Razmotrite li saveznu bilancu sa danom 31. decembra 1925. to vam odmah upada uoči pasivna stavka: **verovnici** sa Din 2,687.117-09. No ova se stavka sada znatno snizila. Stanje naših obaveza sa danom 31. oktobra o. g. iznosi još samo Din 486.214-93. Iz ovoga sledi, da je sletski dug **posvema izravnana**. **Dakle naša pasiva umanjila su se za deset meseci za Din 2,200.862-16** i to delom putem naših efektivnih otpлата, delom usled postignutih otpisivanja i cesija. Sada još postoji u celosti naš dug spram ČOS u iznosu Kč 250.957— sa kamatima, jer ČOS do ove godine nije zahtevala kamata, ali od 1. januara naredne godine, uređeni su kamati od 5 %.

Račune tiskara i druge obaveze plaćamo redovito, kako nam već stizava novac od naših dužnika.

I tako sam sada došao do stavke naših debitora.

Potraživanja.

Analiza toga računa mora zapanjiti svakoga. Te brojke ovde govore više, nego bi se to dalo napisati u krpi debelih knjiga, zato evo specifikacije računa dužnika.

Društva i župe duguju nam danom 31. oktobra o. g. u svemu ogromnu svotu od Din 879.158— koja se sastoji od dugovanja na:

robi	Din 82.779·95
sanacijskom doprinosu	„ 285.767—
porezu iz godine 1925.	„ 58.934·51
porezu iz godine 1926.	„ 264.622·80
fondzu za nezgode za godinu 1925.	„ 10.374·50
fondzu za nezgode za godinu 1926.	„ 29.359—
naraštajski barjak COS	„ 4.647—
«Sokolski Glasnik» prijašnjih godina	„ 13.644—
«Sokolski Glasnik» za godinu 1926.	„ 67.945—
Spomenica	„ 21.145—
Srećke Savezne lutrije	„ 40.340—

Koliko od toga otpada na pojedine župe i društva, to je svakom javljeno izravno. Ovim ogromnim zaostatkom u plaćanju župa i društva pružen je dokaz, da organizacioni aparat ne funkcijonira.

Sanacijski doprinos.

Na sanacijskom doprinosu bilo je tekuće godine do 31. oktobra plaćeno Din 204.122—, a zajedno sa prošlom godinom Din 629.025—. Ovaj iznos upotrebio se isključivo za pokriće sletске dugovine.

Porez.

Kako je poznato, Savez mora pokrivati svoje tekuće izdatke iz poreza. Na porezu je pako unišilo do 31. oktobra o. g.:

za god. 1924. na dugu Din 29.687—	plaćeno Din 7.504—
„ „ 1925. „ „ „ 90.300·01	„ „ 41.376—
„ „ 1926. „ „ „ 434.710—	„ „ 162.868·95
Ukupno Din 554.697 01	Din 211.748·95

Kako smo sa svima dohodcima mogli svladati sve ovogodišnje izdatke, a da kod toga nismo upali u nove dugove, a dužnosti izvršili u punoj meri, o tome, molim, razmišljavajte, ali kod toga uvažite, da su naše sile iscrpljene.

Poreza je dakle za god. 1926. bilo plaćeno samo 37 %. O tome nema sumnje da su društva župama uplatila više. No župe se nikako neće okaniti toga, da zadržavaju namā namenjene iznose i da ih same upotrebljavaju. Ovom se praksom mora prestati.

Kod poreza moram nadalje konstatovati, da se kod društava udomila vrlo čudnovata porezna politika. Pre su društva, dok se nije tako rigorozno postupalo oko uterivanja poreza, volela da se u statistici istaknu sa velikim brojem članstva, koje uistinu nije odgovaralo faktičnom stanju. Sada pako počela su mnoga društva da sakrivaju broj članstva, a to sa svrhom da se okriste kod raspisa poreza na podlozi sniženog broja članova. Nakon uveđenja saveznog katastra, istražili smo ovakva društva, ali smo uvereni, da će funkcionari dotičnih društava uvideti nekorektnost ovakovog postupka, pa da će sami popraviti počinjene pogreške, a da neće siliti Savez da se lati ovih ili onih mera. Ovo upozorenje neka bude dovoljno, a vi braćo delegati na povratku kući učinite sve u svrhu remedure.

Fond za nezgode.

koji je imao ove godine dobiti Din 54.449—, primio je do 31. oktobra Din 27.790—, t. j. dobrih 50 %. Ne verujemo da bi članstvo bilo toliko nesvesno, da ne bi htelo plaćati doprinosa za ovu zakladu, koja je baš za njih od vanredne važnosti. No ako bi gde bilo i tako, onda su tome u prvom redu krivi društveni funkcionari, koji nikako neće da uvide svu odgovornost za slučaj, ako se kome članu dogodi nezgoda, a usled toga, što nije prijavljen, gubi pravo na podporu. Tekom ove godine odbilo se više ovakóvih molba za podporu i to jedino usled krivice društava. Do godine neka se svuda uvede praksa, da se doprinos za fond doznači odmah posle nove godine, a za svakog novog člana, naraštajca ili dete istodobno sa prijavom. Za uzor u tom pogledu moramo pohvaliti župe Novi Sad i Split.

Naraštajski barjak za ČOS.

Poznato je, da smo naraštaju ČOS povodom sleta poklonili barjak, za troškove kojeg imao je nužnu svotu nabaviti naš naraštaj. Niti ovog doprinosa po Din 1— po naraštaju, nismo dobili u redu. Nikako ne verujemo da naši mališani nebi hteli da saberu ovu svotu, po našem mnenju krivica za ovo i opet pada na društvene funkcionare, koji su u toj stvari preko naših uputa mirne duše prešli na dnevni red — no ne nama u čast.

Župa Novi Sad jedina je u celosti platila za ovaj fond. Župe, odnosno društva još duguju Din 4647—. — No i onda, ako se ovaj iznos u celosti utera, ostaje još uvek manjak od Din 1800—, kojeg mora pokriti Savez.

«Sokolski Glasnik».

Broj pretplatnika ostao je isti kao lanjske godine, unatoč tome, da se sada «Sokolski Glasnik» štampa isključivo na srpsko-hrvatskom. Naše molbe, da se u raznim krajevima države pribave oglašivači, ostale su jednako neuslišane. Oglašuje jedino Ljubljana i brat Palčić, koje je oglase opet namaknuo sam Savez.

Stanje 31. oktobra bilo je sledeće:

Račun tiskare	Din 126.772—
Za pretplatu i oglase primili smo	„ 67.115·75
Dugovina na pretplati	„ 110.738—
Od ove svote duguju društva i župe	„ 67.945—
Ostatak pa pretplatnici pojedinci	„ 42.893—

Spomenica.

Tekom ove godine izašao je 6. i 7. broj «Spomenice» svesokolskog sleta u Ljubljani. Još tekom ovog meseca izaći će poslednji svezak, koji sadržaje četiri broja, i to: 8., 9., 10. i 11. Prvobitno bilo je određeno da opseg sadržaje deset svezaka, ali se pokazalo, da to nije dovoljno.

31. oktobra iznosile su naše tražbine za «Spomenicu»:

od društava	Din 21.145—
od pojedinaca	„ 43.142—
Ukupno	Din 64.287—

U vezi sa ovim izveštajem moramo naglasiti potrebu, da se bar sada, kada će «Spomenica» biti dovršena, pribavi novih poručitelja. Od naklade 2000 poručeno je jedva oko 600 primeraka, šta je doista neznatno za tako lepo i znamenito delo. Zainteresujte bar sada šire krugove, a u prvom redu imućnije članstvo, da poruče ovo delo. Čitava spomenica stajat će Din 350—. Naglašujemo, da pretežni deo župa i društava nije naručio «Spomenice», šta se, držimo, od njih može zahtevati.

Savezna lutrija

zadovoljila je. Čitav bruto doprinos iznosi Din 323.607.50. Čista dobit Din 210.000—, koja se upotrebila za pokriće sletskih obaveza. Otvorene su još naše tražbine spram nekih društava, koja srećke nisu povratila. To iznosi Din 40.340—. Neka društva povratila su srećke prekasno, usled česa dužna su da svejednako uplate protuvrednost, a to iznosi Din 12.250—.

Pokus, da se srećke plasira opštinama u Vojvodini propao je, jer se u svemu prodalo 36 srećaka i ako nam se sa sviju strana obećavao potpuni uspeh.

Da moj gospodarski izveštaj bude potpun, potrebno je da iznesem još neke stavke iz Saveznog gospodarstva. Te jesu:

1. Savezni Dan.

Uveden god. 1924. pokazuje tendencu opadanja. Za Savezni Dan u god. 1924. uplatilo je 313 društava Din 158.304.91; za god. 1925. 250 društava Din 81.232.72; za god. 1926. do danas (12. decembra) 20 društava nekih Din 13.000—.

2. Naša naklada tiskanica, knjiga i razglednica.

Jest posebno poglavlje u našem gospodarstvu. Promotrite li stavke u bilanci za god. 1925., vidite, da imademo u tome priličan kapital, koji ali na žalost leži mrtav. Knjige, kako stručne, tako i idejne, kupuju se u jako malom broju. Razglednica još iz god. 1922. imademo oko 200.000 komada na skladištu. Premda su umetničko delo i premda smo im prodajnu cenu snizili na 30 para po komadu, narodžbine su retke. Društva i župe za razne svoje priredbe izdavaju nove razglednice, koje se također teško unovčuju. Usled niske cene i prvoklasne izradbe svi bi se mogli zadovoljiti sa ovim razglednicama, od česa bi materijalnu korist vuklo članstvo, a onda društva, župe i Savez, a time dakako i celokupna naša organizacija.

Šta se tiče tiskanica, koje je do sada propisao Savez, pojavljaju se dapače u nekim župama i društvima konkurenti. Tako su uvele vlastite tiskanice po uzoru saveznih sledeće župe: Maribor, Novi Sad i Kranj. Braćo, to je nedopustivo i u buduće se to neće podnašati, jer na taj način samo se oštećuje Savez, a onda shvatljivo i samog sebe. Iz svih naših izveštaja zadnjih dviju godina izlazi, da su uplate neredovite, i ako se baš iz poreza imadu pokriti tekuće potrebstine. Nitko se nije upitao od kuda uzimamo pokriće za tekuće poslove, ali svatko od nas zahteva da u punoj meri vršimo dužnost. Promotrimo ovu godinu. Kako sam izvestio primili smo tekom ove godine na porezu za prošle godine i ovu, mesto Din 554.697— samo Din 211.748—, dok smo do 31. oktobra o. g. imali izdataka Din 579.436—. Vidite braćo, ove na žalost velike razlike moraju u pomanjkanju redovitih organizacionih dohodaka, da pokrivaju dohodci savezne pisarne. Da nije ovih dohodaka, onda aparat uopšte ne bi mogao delovati, jer, opetujem ponovno: neuredno uplaćivanje organizacionih obaveza od strane župa i društava sprečava redovito poslovanje Saveznog starešinstva. I sada, kada nam uskraćujete ove dohodke, doista ne znamo za drugi izlaz, nego da zdvajamo nad našom ustrajnošću. Zato, da si neke župe i društva uštede kakih sto dinara time, što izdavaju vlastite tiskanice, prepušta se kao mrtav kapital da trunu naklade kod Sokolskog Saveza, koje je ovaj izdao za čitavu organizaciju, računajući kod toga na osećaj kolektiviteta. Da se ovakovim postupkom nanaša šteta Savezu, a i vama samima, nije potreba da vam naročito tumačim. Istina je, da smo danas u nekim stvarima skuplji, nego bi se one dobile u kakovoj provincijalnoj štampariji, ali držimo, da radi svrhe zbog koje sakupljamo ove dohodke, ne može i ne smije nitko da nam to upiše u zlo, a pogotovo sada

gde smo u vanrednim, teškim materijalnim neprilikama. Molimo zato da se ovo uvaži, pa da se pomenuta konkurencija odmah dokine, jer ona nanaša štetu zajedničkom džepu.

Kod ove zgrade naročita mi dužnost da spomenem lekarske listine. Vašim odobrenjem bilo je svojedobno prihvaćeno načelo, da se svuda osnuju zdravstveni odseci i da se započne sa sistematskim zdravstvenim nadzorom celokupnog našeg članstva. Proračun izrađen na podlozi ovoga predvidio je, da se izda 45.000 naročitih u tu svrhu sastavljenih tiskanica, t. j. lekarskih listina. Od god. 1924. od naklade 45.000 komada do danas unovčili smo samo 11.628 listova, znak, da od zaključka ovamo trpimo na tima bolestima: a) na nedisciplini, jer se zaključak glede sanitetskog nadzora ne vrši; b) na fizičkoj vrednosti našeg članstva, koje sve više strada usled nehigijene i bolesti, koje bi se kod redovitog lekarskog nadzora mogle, ako ne posve sprečiti, a ono ublažiti; c) na efektivnom gubitku kapitala, koga smo uložili u ovu nakladu. Tiskanica je određena za 10 godina, pa je usled toga štampana na boljem papiru, tako, da cena od Din 2.— po komadu, nije preterana.

Poteškoće sa našom nakladom knjiga, tiskanica i t. d. naročito sam tako potanko opisao, jer želim da se pobudi smisao za kupovanjem poučnih sokolskih knjiga u našem članstvu, a mi da rasprodajom saberemo sve ove svote, kako bi nastavili našim delom.

Kao vrela dohodaka moramo još spomenuti:

- a) pograničnu sokolsku marku,
- b) sokolske žigice.

Molimo vašu potporu i propagandu kako za jedno, tako i za drugo.

Lyon.

Kako je bila izvan ovogodišnjeg proračuna sprovedena ekspedicija na međunarodnu utakmicu u Lyon, spominjem ju na ovom mestu.

Dohodeci su bili:

a) Župe i društava:

Šibenik	Din	3.500—
Veliki Bečkerek	„	1.000—
Banja Luka	„	1.000—
Tuzla	„	797—
Celje	„	5.000—
Ljubljana	„	8.514—
Maribor	„	10.711—
Novo Mesto	„	2.650—
Osijek	„	4.078—
Ukupno	Din	37.250—

b) Potpore:

Ministarstvo inostranih dela	Din	6.000—
Ivan Volk, Ljubljana	„	100—
Veliki župan, Ljubljana	„	6.000—
Ukupno	Din	12.100—

c) Priredbe:

Izborna utakmica 15. maja 1926. u Ljubljani	Din	1.506—
Nastup odela nakon povratka u Ljubljani	„	7.670·50
Ukupno	Din	9.176·50

d) Razno Din 110·50

Svi dohodeci dakle iznašaju Din 58.637—, a izdatci Din 89.800·43, tako da imade nepodmirenih Din 31.163·43, što je privremeno podmireno iz fonda brata starešine.

Ova će se svota sniziti za najmanje Din 10.258—, koliko nam duguju župe, koje su obećale svoje doprinose u određenom iznosu, a kasnije nisu posvema uplatile. Ove župe jesu:

Ljubljana	Din 1.486—
Novo Mesto	„ 1.350—
Osijek	„ 3.422—
Veliki Bečkerek	„ 4.000—

Župe Kranj i Split obvezale su se na podporu, ali iznosa nisu priposlale, ali ih unatoč tome i dalje držimo za reč.

Izrekom naglašujemo, da se imadu navadeni doprinosi bez opoziva u potpunj visini uplatiti, jer ne možemo dozvoliti, da se ustali načelo, da je dovoljno ako se tek — obeća.

U potpunj meri izvršile su svoju dužnost župe: Celje, Maribor, Novi Sad.

Uzorom pako postavljamo svima inače materijelno slaba društva iz župe Šibenik, koja su darovala: Biograd na moru (500); Benkovac (500); Pag (500); Drniš (500); Kistanje (500); Šibenik (1000 dinara).

Zahvalit se moramo i bratu Smertniku, koji je omogućio i podupro treniranje natecatelja u plivanju u termo-kopalistu u Laškom, jer se još tada nije moglo trenirati u slobodnoj prirodi.

II. Obračun.

Dosadanjim izveštajem pometao sam većim delom jedino pred pragom župa i društava, a sada da pometnem pred našim pragom. Zato zaključno pružam obračun o našem gospodarstvu za vreme od 1. januara 1926. do 31. oktobra o. g.

	Proračun	Potrošeno	Neizrabljeno
Tajništvo	232.480—	148.307·52	84.172·48
Tehnički odbor	160.500—	91.533·68	68.966·32
Prosvetni odbor	11.300—	1.500—	9.800—
Zdravstveni odsek	5.000—	696·25	4.303·75
Statistički odsek	11.550—	750—	10.800—
Željeznički odsek	10.300—	2.870—	7.430—
Arhiv	1.000—	386·56	613·44
	432.130 —	246.064·01	186.085·99

Prištednje dakle iznose Din 186.085·99 bez uvažanja stavka «Sokolski Glasnik» i gospodarstvo, koje sam pre obrazložio. Ako se uvaži još ovi izdaci, koji iznose Din 333.772— spram proračunom predviđenih Din 522.585— (gospodarstvo i «Sokolski Glasnik» zajedno) vidimo, da se uštednja povisuje za novih Din 188.813—, dakle ukupno Din 374.898·99 uštednje spram proračunskog odobrenja od Din 954.715— t. j. oko 38 %.

Ovaj odsto dakako da će se sniziti usled izdataka u mesecima novembru i decembru, no nadam se, da ne će pasti ispod 25 %, odnosno da se proračun ne će iscrpiti više od 75 %.

Dohode iz ovi dviju proračunskih stavaka imali bi iznositi 1.046.014 Din, a iznose do 31. oktobra o. g. oko 600.000 Din, dakle za 400.000 Din manje. (Kod toga nije uvažena niti lutrija, niti sabiranje za Lyon.)

Iz ovog svega jasno je, da je bio proračun za tekuću godinu sastavljen o b a z r i v o, a na drugoj strani da smo š t e d i l i.

Ovaj izvještaj namerice je sastavljen opširnije, kako ne bi trpila njegova tačnost. Držim, da je sada svatko poučen o našem finansijskom stanju. Odvalili smo silno breme sletske dugovine, tišti nas još dug kod ČOS. Urednjem ove dugovine ne smemo čekati već radi promene valutarnih prilika.

Od društava i župa imademo uterati ogromne svote. Neuredno plaćanje obaveza, braćo, postalo je kod nas pravilom. Dokle god će vladati ove prilike, tako dugo ćemo samo životariti i ne ćemo imati moći da osnujemo ono, čega smo si svesni, da nam je tako potrebno. Neposredan dodir sa članstvom imadu društvene uprave. I u njihovim je rukama ključ za rešenje ovog problema. Zato ponovno molimo i zaklinjemo župne uprave, da se najsavesnije pobrinu za glavne godišnje skupštine društava i za izbor društvenih uprava, kao i za materijalno stanje pojedinih društava. Neka se već jednom na funkciju blagajnika polaže jednaka važnost, kao što se polaže recimo na načelnika.

U župskim starešinstvima neka se svuda osnuju gospodarski odseci, koji će biti savetujuć organ ne samo župskoj upravi, nego i pojedinim društvima. Ovi gospodarski odseci neka započnu sa sistematskom kontrolom društvenih gazdinstva. Vodeći princip ove kontrole neka bude: uvesti pod svaku cenu red u društvena gospodarstva.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

XXXV. sednica starešinstva JSS. 22. novembra 1926.

Prisutni: podstarešina Kajzelj, Čobal, Franke, Fux, Gregorin, Jeras, Kandare, Košir, Marolt, Murnik, Turk. — Ispričani: Gangl, Ludvik, Smrtnik, Švajgar, Zelenko. — Tajnik br. dr. Fux izvještava, da moli «Udruženje rezervnih oficira i ratnika» u Ljubljani da starešinstvo delegira dvojicu članova u odbor za otkriće spomenika kralju Petru. Spomenik će se otkriti na Vidov dan godine 1927. Odobrava se, da se kao delegati izašlju braća starosta Gangl i načelnik dr. Murnik. — Načelnik br. dr. Murnik izvještava, da će proste vežbe članova i članica biti oštampane već ove godine, i ako bi izdatak za iste imao pasti u proračun za god. 1927. Kako ovogodišnji proračun TO. nije iscrpljen, to će se taj izdatak pokriti u okviru ovogodišnjeg proračuna. — Konačno izvještava da će se sednica zbora župskih načelnika održavati 11. decembra o. g. u 15 sati. — Izveštaj brata blagajnika Turka o dohodcima i izdatcima u prošlom tednu uzima se na znanje. — Župa banatska javlja brisanje društva u Jaša Tomiću, jer nema načelnika, radi česa je nemoguće delovanje društva. — Predsednik prosvetnog odbora brat Jeras izvještava, da je na zadnjoj odborskoj sednici sačinjen proračun za god. 1927., kojeg je izručio gospodarskom odseku. — Brat podstarosta upozoruje prisutne na svečano otvorenje dvorane na Taboru u subotu 27. ov. mj. i pozivlje na sudelovanje. — Interno.

XXXVI. sednica starešinstva JSS. 29. novembra 1926.

Prisutni: starešina Gangl, Čobal, Franke, Jeras, Kajzelj, Kandare, Košir, Ludvik, Marolt, Murnik, Račić, Švajgar, Turk, Zelenko. — Ispričani: Jamar, Poženel. — Brat starešina izvještava da će na blagdan «Ujedinjenja» prisustvovati svečanostima u pravoslavnoj crkvi. Istog dana čestitat će deputacija JSS. (starešina Gangl, dr. Gregorin i dr. Fux) kod velikog župana. Savez Poljačkog Sokolstva poslao je svoj izvještaj o radu od god. 1923. do 1926. — Tajnik brat dr. Fux izvještava da se društvo «Trezvenosti» zahvaljuje na sudelovanju kod primitka g. M. Johnsona. — Sokolska župa u Osijeku javlja, da je prilikom otkrića Strossmajerovog spomenika u Zagrebu položila po posebnoj deputaciji venac na njegov grob u Đakovu. — Sokolska župa Tuzla saopštjuje, da je župski prosvetitelj napisao šest predavanja o antialkoholnom pokretu i preveo «Sokolski katekizam» na sprsko-

hrvatski pod imenom «Sokolska čitanka». — Da se konačno uredi Savezna knjižnica, poverava se posao knjižničara bratu Vrhovcu, koji će izdavati knjige na potvrdu i to samo na kratke rokove. Sve knjige, kao i glasila imaju biti na dispoziciju redakciji Glasnika. — Brat Smertnik izveštava o radu odseka za manjine. — Brat Čobal u ime gospodarskog odseka izveštava da je kalendar dovršen. Prodajna cena po primerku bit će 10 Din. — U ime zdravstvenog odseka zahteva br. dr. Košir, da se izda zabrana, kako se godišnje društvene skupštine ne smiju vršiti u gostionama i da se zabrani točenje alkoholnih pića. — Taborenje uvest će se i naredne godine. Prosvetni i zdravstveni odsek u sporazumu sa TO. imaju izraditi naročitu odoru za taborenje. — Zdravstveni odsek stupit će u užu dodir sa Savezom trezvene mladeži u Beogradu. — Brat Račić u ime odseka za odore izveštava kako je zamišljena odora za taborenje. — Imade da izradi sliku odore u bojama. — Brat Marolt u ime fonda za nezgode drži, da bi se nabavilo na obali morskoj zemljište za lečilište sokolske bolesne dece, naraštaja i članstva. — Interno.

XXXVII. sednica starešinstva JSS 6. decembra 1926.

P r i s u t n i: starešina Gangl, Čobal, Franke, Jeras, Kajzelj, Kandarea, Košir, Ludvik, Marolt, Murnik, Račić, Švajgar, Turk, Zelenko. — **I s p r i č a n i:** Gregorin, Fux, Poženel, Smertnik. — Brat starešina čita spomenicu «Za slovensku akademiju znanosti i umetnosti» (za narodnu galeriju), koja je bila JSS predložena na podpis. Nakon kraće debate u kojoj sudeluju: Kajzelj, Marolt, Košir, Murnik i Švajgar prima se jednoglasno sledeće: Podpis na spomenicu otklanja se iz načelnih razloga. — Blagajnik br. Turk čita proračun za god. 1927. koji je sastavljen na bazi 10dinarskog poreza za god. 1927. Nakon kratke debate i razjašnjenja br. Turka zaključuje se, da se na odborskoj sednici predloži 10dinarski porez. Po tome su jednoglasno prihvaćeni proračuni pojedinih odseka, kao i skupni proračun. Jednako se prima proračun fonda za nezgode sastavljen na bazi doprinosa po 1 Din godišnje za svakog člana (icu), naraštajca (ku) i decu. — Brat Zelenko, zamenik tajnika, izveštava da ČOS pozivlje starešinstvo JSS na sudelovanje u odborskoj sednici u Pragu, koja se obdržaje 11. i 12. ov. mj. Izvestiti ČOS, da nam je nemoguće, jer upravo isti dan imademo svoju odborsku sednicu. — Brat starešina na to prekida sednicu i ista se nastavlja dne 7. i 11. decembra uz prisustvo braće: starešine Gangla, Čobala, Frankea, Fuxa, Jerasa, Kajzelja, Kandarea, Ludvika, Marolta, Paunkovića, Smertnika, Petrovića, Švajgara i Zelenka. U nastavcima ovih sednica raspravljalo se o predlozima župa, kao i o referatima pojedinih odseka starešinstva za odborsku sednicu JSS, koja će se obdržavati 12. decembra 1926. — Interno.

*

Svima društvima, koja su poručila film VIII. svesokolskog sleta javljamo, da filma iz Prage još primili nismo, pošto isti još uvek nije dovršen. «Biografski odbor ČOS» dao je izraditi film u duljini od 18.000 metara, pa se isti upravo sada dovršava.

Braći blagajnicima! Većina župa i društava još uvek nije uredila svojih obaveza do JSS za god. 1926. Kako je ova poslovna godina zaključena, pozivljemo vas, da odmah udovoljite svima pozivima JSS i podmirite zaostatke na porezu i ostalom. Budite tačni. Preporučamo naročito da si baš vi braćo blagajnici tačno i pomno pročitate i proučite izveštaje gospodarskog odseka na odborskoj sednici JSS.

Glavne skupštine društava imaju se obaviti tekom meseca januara, a skupštine župa tekom meseca februara. Župe moraju da na sve glavne skupštine svojih društava pošalju župske delegate. Društva neka ne šalju zapisnika glavnih skupština JSS, već samo župama. Župe pako imaju da pošalju JSS samo zapisnik župske skupštine i to najkasnije do 5. marta 1927. Župe neka jave blagovremno, bar 14 dana unapred, Savezu dan, vreme i mesto gde i kada će biti njihove skupštine.

Iz statističkog odeljenja JSS.

UPUTE ZA SASTAV «VELIKOG STATISTIČKOG IZVEŠTAJA» ZA GOD. 1926.

Statističko odeljenje JSS raspisat će svim bratskim župama blagovremeno dovoljan broj statističkih tiskanica «Veliki statistički izveštaj 1926.» sa naredbom da ga župski statističari bezodvlačno raspošalju župskim društvima. Dužnost svakog društvenog statističara, odnosno ako toga nema, društvenog tajnika, blagajnika, prosvetitelja i načelnika jest, da učini sve, samo da se statistički arak u najkraće vreme opet povrači župi.

Sva bratska društva neka ispune statistički izveštaj tačno, pravilno i sa istinitim podacima, pošto nema nikakog smisla, da se javljaju Savezu stvari, koje ne postoje, nisu nikada bile u društvu ili nisu se nikada vršile u društvu.

Povratite statističke arke bezuvetno do 31. januara župi!

Ne kočite našeg sokolskog rada!

*

«Veliki statistički izveštaj 1926.» izdaje se bratskim društvima u svrhu prikupljanja svih mogućih podataka o radu u god. 1926. a sastoji se od tri dela: upravne, prosvetne i tehničke statistike.

«Veliki statistički izveštaj» mora da ispuni društveni statističar uz pomoć tajnika, blagajnika, prosvetitelja, načelnika i načelnice. U primeru, da društvo nema statističara, ispuni arak društveni tajnik. — Spomenuti funkcionari odgovorni su za tačnost i istinitost podataka, a i za tačnost povratka statističkog arka župi.

A. Upravni deo: Kod tačke 1. upiši tačan broj članova i članica po stanju 31. decembra 1926. god. i to prema društvenom članskom katastru. Ne poterujte i ne smanjujte broja članstva, to nema nikakog smisla to nije ni malo sokolsko! — Kod članica važi kao svečana odora propisna, a ne telovežbeno odelo. — Zvanje članstva mora svako društvo imati u svojoj kartoteci tačno označeno. Ne piši kućnih brojeva!

Ad tačka 2. Mnoga društva vrlo nemarno ispunjavaju ovu veoma važnu stranu našeg sokolskog gospodarstva. Upiši dakle tačno društvene prihode, rashode, fond za Sokolski dom i također društvene dugove. Potrebno je da je Savez tačno informisan o stanju društva, zato upiši tačno i imovinu društva o novcu, pokretninama (sprave, inventar itd.), nekretninama (zemljište, Sokolski dom, druge realije itd.). — Važno je, da svako društvo tačno javi kakvoću telovežbenih prostorija u letu i zimi, dalje sve druge podatke kako su zatraženi u statističkom izveštaju. Ne ispunjavajte samo na po!

An tačka 3. i 4. sve je jasno, potrebno je samo sve rubrike tačno ispuniti. Što se tiče knjižnica potrebno je napomenuti, da mnogo društvenih funkcionara još danas ne razlikuju između stručne i opšte članske knjižnice. Prva sastoji se od stručnih telovaspitnih knjiga, a služi u prvoj vrsti prednjacima u svrhu usavršavanja njihovog stručnog znanja, a članska knjižnica je obično zabavna i poučna biblioteka. — Dalje nije još jasno što znači broj čitalaca. Broj čitalaca tvore sva ona lica, koja se knjižnicom uopšte služe. Ako je n. pr. u celoj godini knjižnica imala 25 čitalaca, oni su si pozajmili iz knjižnice uvek više od 25 knjiga u jedan mah, a u celoj godini toliko knjiga, koliko puta je jedan čitalac uopšte u celoj godini pozajmio knjiga puta broj čitalaca. — Društveni prosvetitelj mora tačno znati, koliko sokolskih listova dolazi u društvo i članstvu i mora prema tome isto tačno ispuniti dotične

rubrike u statističkom arku, a ne da se desi, da župa, koja izdaje najveći župski vesnik, a drže ga i druge župe, baš zbog nemara društvenih funkcionara iskazuje samo 88 pretplatnika u celoj župi, pa čak i matično župsko društvo nema u statističkom tabaku ni jednog pretplatnika na župski vesnik!

Ad tačka 4: Ako imade u društvu i muziku i fanfaru i tamburaški zbor i orkestar, onda treba napisati svaku granu posebno, n. pr. 26 muzičara, 9 tamburaša, 6 trubača, 16 članova orkestra itd.

Najveće pogreške pravile su se do sada u statističkom radu uvek kod telovežbenog izveštaja, zato je potrebno, da se stvar dobro pojasni.

1.) Prosečni broj upisanih vežbača itd.: Broj vežbača nije ni jedan mesec sličan drugomu. Pa nema ni dva telovežbena dana, da bi vežbala izričito ista lica. Jedan ili drugi ne može da dođe na vežbu, ispriča se itd. Broj prosečno upisanih dobiješ dakle ako adiraš prosečne brojeve sviju meseci, kada su vežbe održane i deliš ga sa brojem meseci. N. pr. u januaru nije se vežbalo, dakle u januaru uopšte nema vežbača. U februaru bilo ih je 12, u martu 20, aprilu 23, maju 24, junu 34, julu 21, avgustu 35, septembru nije se vežbalo, u oktobru 19, novembru 20, decembru 23. Ukupno to iznosi 251. Ako sada delimo sa brojem meseci, kada je održana vežba, nalazimo, da se je vežbalo deset meseci; dakle 251 kroz 10 dobijemo prosečni broj vežbača 25.1. Isti način vredi i za sve ostale kategorije. — Ako je prednjački zbor vežbao zasebno, onda se upiše i podatke za ove vežbe na već spomenuti način.

b) ad: broj telovežbenih dana: Svaki telovežbeni dan broji se kao jedinica. Mnoga društva pišu paušalno za sve mesece po 8 ili 12 telovežbenih dana. To ne valja! Piši istinu!

c) ad: celu godinu je vežbalo: Ako vežba jedan dan 10 vežbača, drugi dan 12, treći 18 itd., vežba n. pr. u 9 dana u jedan mesec 135 lica, drugi mesec 156 lica itd. tako da dobijemo godišnje jednu sumu, koja je uvek manja ako bismo multiplikovali broj upisanih vežbača sa brojem telovežbenih dana. N. pr.: u celoj godini bilo je upisanih 25.1 vežbač, vežbalo se je 100 dana. Ukupno bi to bilo 25.1×100 t. j. 2510 lica. Pošto ali nikada nisu prisutni apsolutno svi vežbači, onaj broj snizi se tomu primerno.

Prosečan broj pohananja telovežbe dobijemo, ako delimo rezultat cele godine sa brojem telovežbenih dana. N. pr. prosečan broj upisanih je 25.1, broj dana 100, ukupno u celoj godini uzmimo 1825, dakle prosečno na dan $1825:100$ je 18.3 vežbača.

Sve ostale rubrike razumljive su same po sebi te ne trebaju nikakih daljnjih uputa.

*

Sva bratska društva pozivamo još jedan put na čim savesniji rad u statističkom smislu, jer od tačnih podataka pojedinih društava ovisna je tačna statistika jedne župe, a od župskih statističara ovisi sastav savezne statistike. Drugo što je potrebno, jest tačnost u vraćanju statističkih araka blagovremeno župi. Svako društvo dobije od župe dva izveštaja da ih ispuni. Jedan posle svršetka zadrži za društvenu arhivu, a drugoga pošalje prvom poštom župi sa podpisima društvenih funkcionara, koji su na formularu propisani.

Brača župski statističari dobiće od saveznog statističkog odeljenja naročite sumarne tiskanice i daljnje upute kako bi mogli sastaviti župsku statistiku za savez. Župe moraju povratiti statistiku njihovog područja najkasnije do 1. marta savezu!

Zdravo!

Statističko odeljenje JSS.

Iz prosvetnoga odbora JSS.

Svima župskim i društvenim prosvetnim odborima na znanje. Sva pitanja, koja se odnose na sokolsko prosvetno delovanje, saopštavat će savezni PO u «Sokolskom Glasniku». Izuzeti su dakako odgovori saveznog PO na dopise društvenih i župskih prosvetnih odbora i okružnice te dopisi hitnog i poverljivog značaja.

Sokolski dan 1926. Pozivamo sve župske prosvetne odbore, da nam pošalju što pre izveštaje o proslavi sokolskog praznika 1. decembra u svojim društvima, da nam bude moguće podati zatim preglednu sliku o proslavi toga dana u JSS. Nekoliko takovih izveštaja već je došlo i iz nekih je razvidno, da se je obavila proslava sokolskog dana na svečan i Sokolstvu dostojan način.

Rad sokolske župe u Tuzli u antialkoholnom pokretu. Prosvetni odbor župe Tuzla izradio je i rasposlao svim svojim društvima povodom antialkoholnog pokreta šest kratkih predavanja: 1.) O protualkoholnom i protunikotinskom pokretu u Sokolstvu. — 2.) O plućima. — 3.) Štetni uticaj alkohola i duhana na pluća. — 4.) Štetni uticaj alkohola i duhana na srce i krvne sudove. — 5.) Štetni uticaj alkohola i duhana na probavne organe. — 6.) Prosvetne prilike i potrošnja alkohola u Tuzlanskoj oblasti.

Spomenica o I. jugoslovenskom svesokolskom sletu u Ljubljani god. 1922. Prvih dana januara 1927. g. izaći će u jednoj svesci poslednji brojevi, to jest VIII—XI Spomenice o I. jugoslovenskom svesokolskom sletu u Ljubljani. Time će biti dovršena ova do danas najlepša knjiga jugoslovenskog Sokolstva. Svoj braći i svima sestrama, koji su bili na sletu u Ljubljani, biće ta knjiga najmilija uspomena. Spomenicu je uređivao s najvećom požrtvovnošću i sokolskom predanošću naš starešina brat E. G a n g l. Pozivamo tom prilikom svu braću društvene i župske prosvetitelje, da odmah i svom dušom započnu sa velikom agitacijom, da bude spomenica — koja se štampala u 2000 primeraka — što pre rasprodana. To vam polažemo na srce kao dužnost i župski prosvetni odbori neka nam jave, što su u tom pogledu učinili. Pored biranog štiva Spomenica je bogata krasnim slikama o sletu i stane kompletna 350 Din. Manje imućni članovi mogu dobiti Spomenicu na obroke. Naručuje se kod Jugoslovenskog sokolskog saveza u Ljubljani.

Sokolska župa u Tuzli izveštava, da će biti do 31. decembra 1926. godine dotiskana «Sokolska čitanka», prevod Fr. Holečekovog Sokolskog katekizma. Čitanku izdaje spomenuta župa i stoji 5 Din.

Iz lekarskog odseka JSS.

Savezni lekarski odsek je već pred više vremena zaključio obavezno pregledavanje svojih članova vežbača, te je u tu svrhu dao tiskati odgovarajuće zdravstvene formulare. O stvarnom značaju ovih formulara i o rezultatu koji želi JSS postići već je na poslednjoj skupštini u Đakovu izvestio br. dr. Jamar.

Valjda mi ne treba ponovno upozoravati župe i društva zašto je lekarski odsek JSS došao do tako dalekosežnog zaključka, ali moram ponovno upozoriti društva i župe, da taj zaključak i izvrše, jer je pregledavanje članstva obavezno. Odnosne tiskanice naručuju se kod Saveza (komad po 2 Din). Dogodilo se je već da su nekoje župe otklonile narudžbu ovih tiskanica, jer da su tobože preskupe. Braćo! Takova jedna tiskanica traje deset godina pa je dakle faktički izdatak za jednu godinu reci i piši 20 para! A pregled se mora vršiti po istim pravilima, da rezultat bude homogen i da se može statistički iskoristiti. To je jedina mogućnost da ocenimo telesne sposobnosti svojih vežbača i vežbačica. Mnoge župe, odnosno društva — i ta su na žalost do sada još u većini — nisu smatrala potrebnim, da bi pregledavali svoje članstvo. Jednostavno se izgovaraju, da nemaju lekara-Sokola. Ali tu

je dužnost župe, da se za lekara pobrine i da ga uputi ovom ili onom društvu, koje nema učlanjenog lekara. Izvedenje pregleda je dakle oprobano organizacijske i disciplinske sposobnosti župe, koja će na idućoj skupštini odgovarati za svoju neradnost. A u primeru da zaista društvu nije moguće privući lekara za pregled, neka se usprkos tomu pregled obavi i neka se ispune sve rubrike, koje ne zahtevaju isključivo strukovno lekarskog znanja. Za lekare rezervirane su rubrike: pluća, srce, žila, mokraćna, obolenje i pregled nakon ozdravljenja, to su one, koje su po svojem značaju podvrgnute lekarskoj tajni. Dok ostale — a to je i u smislu lekarskog odseka — neće davati prednjaku ili drugom obrazovanom članu nikakvih poteškoća. Radi toga ponovno pozivljem sve župe i društva neka naruče zdravstvene formulare, ako to dosada nisu učinile i neka u smislu tih formulara pregledaju vežbače i vežbačice.

Za lekarski odsek JSS: Dr. A. Košir.

Sokolska štampa

«Sokolić» br. 12. Prvom polovicom decembra izašao je poslednji broj ovogodišnjeg godišta «Sokolića». Sadržinu započinje ljupka pesmica Jug Treznog «K Novom Suncu!», da onda Igor Vidic nastavi o temi «12. XI. 1926», kako bi u srcima naših mladih pobudio bolan pomen na kobni Rapallo. Brat M. A.—č. iznosi svoje dojmove sa praškog sleta, a Vladimir K. u članku «Naša naloga» probuđuje ljubav svih nas do one braće, koja su ostala pod tudinom. Hajrudin Čurić piše «Noć na Jadranu», dok je brat dr. Viktor Murnik završio svoj članak «O nečem što je nakon rata još potrebnije, nego bejaše pre». Još su dodane vežbe sestre Jože Trdinove za ženski naraštaj, a onda slede dopisi i vesti. I tako je ovim brojem završeno VIII. godište «Sokolića». Urednik tom zgodom pravim ponosom ističe: «da je Sokolić raširen duž naše ujedinjene domovine i da je stekao velik broj prijatelja, čitatelja, pa ga poznaju svuda na severu i na jugu.» Do godine misli se list još bolje usavršiti. Konac je godine stare, početak nove neka se sada upre živo, da list bude što više raširen u sokolskim redovima, jer je to potreba budućnosti našeg Sokolstva. —ab.

«Naša Radost» br. 12. Također je zaključila svoje godište i to drugo. Ovaj poslednji broj donosi pesmicu Nikole Došenovića: «Soko sam mali», a onda brat Vrdoljak dovršava svoju pripovijest «Vanja i Milutin». Brat Ante Čebular donosi «Južne pesme» i onda opomenu Sokolićima da ne lažu. Niko peva: «Čemu su usta pod nosom», a onda se sadržina zaključuje odgovornim člančićem «Zdravo!» — Lepa i obilata sadržina, koja list preporuča sama sobom. Pa kako ove, tako i do godine treba da mu ostanemo naklonjeni, a što je glavno da ga podupremo što više materijalno, da se naime pobrinemo, da list bude raširen svuda po svim našim društvima. Ta naši najmanji najpotrebniji su sokolškog odgoja. Kakovima ćemo njih odgojiti, takova će nam biti vrednost u budućnosti. —ab.

«Sokolska Misao» br. 19. i br. 20. Sa ova dva poslednja broja somborska «Sokolska Misao» dovršila je svoje prvo godište izlaženja. U br. 19. pažnje je vredan članak: «Sokolstvo i politika» u kojem pisac iznosi zdrave misli i dobre poglede na tužne naše stranačke prilike. Ovaj se broj odlikuje i informativnim vestima iz Sokolstva u Vojvodini i u osiječkoj župi, a onda donosi proste vežbe za članove koje će se izvoditi na petom sletu bačke župe u Somboru god. 1927. Još su dodane vežbe za muški naraštaj. — Br. 20. od 15. decembra o. g. uvodno govori o samom listu i o mogućnosti njegovog proširenja. U članku «O radu društava» s pravom se kritizira nerad i nemar nekih društvenih funkcionara, koji koče svaki rad, pa svojim neradom ugrožavaju eksistenciju društava. Spominje se još Praga pisac «N. B.», a onda slede izveštaji i okružnice bačke i osiječke župe, dok su kao priloge

dodane «Proste vežbe za članice» za V. župski slet u Somboru. Dakle kako vidimo list je sadržinom obilat i raznolik, pa lepo služi potrebama Sokolstva kod braće u Vojvodini. —ab.

«Sokol na Jadranu» br. 8. Izašao je 8. broj ovog lista splitske sokolske župe. Uvodno donosi poziv župskog starešinstva glede rapallskog dana, a onda u drugom članku «Sokolski Dan» razlaže važnost 1. decembra po našu narodnu historiju. Dr. M. B. piše kritičke refleksije na otkriće Strossmayerovog spomenika. List nadalje registrira sahranu narodnih velikana u Beogradu, a onda savezni načelnik br. dr. Murnik piše pohvalno o javnoj vežbi na VII. sletu sokolske župe u Splitu. Brat Vrdoljak nastavlja svoju raspravu o «smernici telesnom odgoju dece», dok Josef Babeček jednako na češkom jeziku piše dalje o praškom sletu. Sadržinu lista zaključuju vijesti iz splitske i šibeničke župe. Suvišno bi bilo da ponovno izričemo povoljan sud o listu samom. On ne samo da je ostao na svojoj dosadanjoj visini, već je očevidno napredovao, a to je svake hvale vredno. —ab.

«Sokolski Vjesnik župe zagrebačke» br. 10. i 11. Primili smo dvobroj ovog lista, što ga već petu godinu pod uredništvom brata Brozovića izdaje zagrebačka sokolska župa. O samom listu za celo vreme njegovog izlaženja najpohvalnije se uvek izražavala sva naša sokolska kritika. Pa kao svi brojevi, tako se i ovaj odlikuje obilatim sadržinom. Na prvom mestu donša članak «Za fizičko i moralno podizanje naroda» u kojem se dokazuje, da je Sokolstvo jedan trajan pokret za opstanak čovečanstva. Brat Brozović donosi peti deo svoje «Historije Sokolstva». Ovaj puta piše o bivšem srpskom Sokolstvu za koga veli, da je glavna karakteristika njegova bila, da je «spremalo narodne mase na konačan odpor». Dolazi nacrt nagovora o protualkoholnom pokretu, pa članci: Sokolski ideal — Lahka atletika — Zadaća Sokola u slavenskih naroda — Jedan prilog k osnivanju separatističkog Sokolstva — Iz lužičke Srbije, a onda sledi lep feljetonistički opis o ljetovanju zagrebačkih Sokola na Jadranu. Brat Vran donosi svoje vežbe sa palicom obvezatne za naraštaj zagrebačke župe. Rubrike lista kao «Župski glasnik», «Jugoslovensko Sokolstvo», «Slavensko Sokolstvo», «Razno», ispunjene su obiljem vijesti, dok je list kreat raznim ilustracijama. — Iz ovog najbolje razabiremo vrednost samog lista, koji se baš po tome dovinuo do uglednog mesta u našoj sokolskoj štampi, pa divno popunjuje mnogu prazninu koja se teško osećala u tom pogledu. —ab.

*

Bratskim župama i društvima!

Uredništvo «Sokolskog Glasnika» objavljivat će i preporučivat će samo one štampane stvari, koje primi izravno na recenziju. Zato se ponovno moli sve bratske župe i društva, da sve svoje edicije bilo to kakove sadržine šalju izravno uredništvu, koje na koncu konca treba da vodi i evidenciju o našoj štampi, što je pako jedino moguće ako su župe i društva svesna svoje dužnosti.

IZ ŽUPA

NAŠI POKOJNICI.

Ante Sahař

6. decembra naglom smrći oko jedanaest dopodne preminuo je u Zagrebu sokolski jubilarac brat Ante Sahař. Srčana kap pogodila ga baš u času, kada je došao u pohode svojim rođacima. Pokojni brat Ante proslavio je u mesecu maju prošle godine svoj 50godišnji sokolski jubilej. U redove Sokolstva

stupio je god. 1876. u Češkim Budjovicama, od kuda je došao 1883. godine u Sisak u Hrvatskoj. Tu je propagirao sokolsku ideju i zajedno sa rodoljubnim Sisčanima osnovao sokolsko društvo, koje je pod njegovim starešinstvom sagradilo svoj Dom. Za njegov rad na sokolskoj njivi odlikovao ga je JSS prigodom 50-godišnjice njegovog sokolskog rada plaketom «Kralja Matjaža». Celo jugoslovensko Sokolstvo gubi u br. Sahažu brata, čoveka i Sokola. Sahranjen je sa svima počastima sa strane Sokolstva, a večan pomen na njega neka jugoslovenske Sokole bodri na dalnji rad na sokolskoj njivi! Slava mu! —ab.

Slavica Lhotska

na 15. decembra nenadano je preminula u Zagrebu. Tamo je došla rođacima u pohode iz Osijeka sestra Slava Lhotska, marna sokolska radnica, član starešinstva osječke župe i načelnica sokolskog društva u Osijeku. Pokojna sestra bila je jedna od redkih sokolskih žena i majka, koja je ne samo sebe, već i čitavu svoju porodicu posvetila Sokolstvu. Kao prednjačica već u Zagrebačkom Sokolu I. istakla se agilnim radom kao uzor Sokolica, a taj je rad još podvstručila, kada se sa svojom porodicom preselila u Osijek, gde joj je suprug, brat Fran Lhotsky, načelnikom osječkog društva i župe. Blage, vesele čudi, svakog je osvajala, pa je zato i shvatljivo da se za njom prozuzilo svačije oko, a naročito sokolsko, jer znade i oseća, da je naše Sokolstvo š njome izgubilo mnogo. Sahranjena je u Zagrebu uz brojno učestvovanje Sokola i Sokolica, vencima i govorima. A mi koji ostajemo, ušćuvajmo miloj sestri u našim redovima trajnu i vernu uspomenu. Slava joj! —ab.

IZ SOKOLSKE ŽUPE LJUBLJANA.

Sokolsko društvo I. u Ljubljani imalo je poslednjih dve godine velike skrbi i napora, da si je podignulo svoj vlastiti Sokolski Dom, koji se sastoji od moderno uredene i svima higijenskim propisima odgovarajuće dvorane, sa čitavim nizom nusprostorijskih, koje su potrebne za uspešan razvitak sokolskog društvenog života. Neumorno, nesebično i požrtvovno delo članstva ipak je konačno svladalo sve zapreke, koje su kad-kada bile tako teške, da je situacija gofovo bila beznadna. Koncem meseca novembra bio je Dom tako daleko dovršen, da su se mogle upotrebiti dvorane, garderobe i društvene prostorije, pa su zato 27. novembra svečano otvorene glavna dvorana i četiri postrane dvorane. Sokolski Dom na Taboru jest tako sagrađen, da sačinjavaju glavna dvorana sa dve postrane paralelne dvorane u prizemlju jedinstvenu vežbaonicu. Nad postranim dvoranama još su dve jednako velike dvorane u prvom katu sa ložama, koje imaju pogled u glavnu dvoranu. Ove dve dvorane neće se upotrebljavati za vežbanje, već za razne priredbe. Glavna dvorana služi za proste i redovite vežbe te za vežbe na pomičnim spravama. Stabilne sprave nameštene su u nusdvoranama.

Svečano otvorenje glavne dvorane obavilo se svečanom vežbačkom i koncertnom akademijom, na kojoj su nastupile sve vežbačke kategorije, pevački zborovi, solisti, nadalje su na programu bile deklamacije i dramatska scena, koja je predočavala povest i gradnju Tabora. Akademija je uspela sjajno, a poset je bio tako brojna, da su mnogi posetioeci morali otići, jer nisu dobili mesta. Soko I stekao si ovom priredbom opšte simpatije i ugled, pa je dokazao, da je u skromnim prostorijama vršio delo uzgoja kako u telesnom, tako i prosvetnom pogledu.

U koliko Dom do sada nije dovršen, to će se obaviti narednog pramaljeća, pa će se na Vidovdan svečano otvoriti. Tom će zgodom u Ljubljani biti pokrajinski slet JSS, kojeg će glavno tehničko vodstvo biti u rukama saveznog

TO, dok će sve ostalo prirediti Soko I, koji je za ovu zgodu osnovao sve nužne odseke, koji imaju zadatak, da izvrše sve pripravne radove za slet, a u sletskim danima da rukovode čitavom priredbom. Odseci već rade.

Unatoč nestašici prostorija i napornom radu kod izgradnje Doma, društvo nije zanemarivalo pravi sokolski rad. Telovežba do sada se obavljala u dve školske vežbaonice, što je u veliko sprečavalo pravi rad. No prednjački zbor, svestan si važnosti odgoja prednjaka, priredio je u dve nedelje redom društvenu prednjačku školu za celokupno vežbajuće članstvo. U šesnaest časova bio je praktički, a delom teoretski podelen čitav vežbački sustav, tako da se članstvo uputilo u opšti pregled sistema i prvu podlogu za prednjačku izobrazbu.

Istovremeno obdržavao je društveni prosvetni odbor u subotnjim večernjim časovima prosvetnu školu, koja je bila dovršena 18. decembra. Držala su se predavanja o sokolskom uzgoju i ideji, o sokolskim načelima, o organizaciji i povesti, a osim toga još lekarska predavanja o anatomiji i fiziologiji, o alkoholu i nikotinu te o prvoj pomoći u nezgodama. I prosvetna škola pružila je članstvu temeljne nauke o sokolskoj prosvjeti, pa je bila dobro posećena. Uvek je bilo prisutno 60 do 110 slušatelja. Za naraštaj zamišljena su posebna predavanja, kod kojih će naraštajci i naraštajke delom i sami sudelovati.

20. decembra preselili su se svi vežbači odeli u nove prostorije. Za svaki odio uređene su u suterenu garderobe, odakle stube vode izravno u dvoranu. Ujedno je iz garderoba direktan ulaz u kupaonicu, koja još nije dovršena. I tako će vežbači imati prilike, da se nakon vežbe odmah okupaju. Predaja vežbačkih prostorija izvršena je skromnom svečanošću. Pod vodstvom brata načelnika sakupili su se u glavnoj dvorani svi odeli od dece do članstva, gde ih je dočekao upravni odbor i odbor za gradnju Doma. Društvena muzika odsvirala je nekoliko komada, našto je brat starešina predao vežbačke prostorije bratu načelniku, te tom zgodom progovorio o značenju nove vežbaonice za napredak sokolskog uzgoja u društvu. Brat predsednik prosvetnog odbora upozorio je sabrano članstvo na važnost sokolske prosvete, koja neka ide uporedno sa telesnim odgojem. Brat načelnik zahvalio se odboru na brizi i maru, kojeg je uložio u gradnju Doma, naglasiv, da članstvo znade ceniti veliku vrednost, koju je dobilo novom vežbaonicom, pa je zatim pozvao članstvo na redovan poset telovežbe i na red i čistoću u Domu. Sa sokolskom himnom zaključena je ova interna društvena svečanost. Dok su deca otišla kući, ostali odeli započeli su vežbom, pa je u dvorani nastao veseo i bučan život. Od sada se obavlja redovita telovežba u novim prostorijama. Za starije članove i članice uvedena je naročita telovežba pod vodstvom starijih prednjaka. Delo, koje si odredio Soko I, obećaje obilje uspeha i lepog napredka, za što mu novi Dom nudi sve mogućnosti, a jamči agilnost i sokolska svet celokupnog članstva.

—ž—

IZ SOKOLSKE ŽUPE SVETOZARA MILETIĆA — NOVI SAD.

Glavna karakteristika naše župe bila je od njezina postanka, da sprovede unutar svojih redova što snažniju organizaciju, jer to je prvi uslov za napredak. U tom pravcu najveću delatnost razvija sam župski načelnik br. Milan Teodorović, koji je održao okružne sokolske sastanke u St. Bečeju, Subotici, Somboru i Novom Sadu. A i inače pazi se u svakom pogledu da bude župa doterna. Zapažena je slaba izvežbanost u redovnim vežbama, pa se stoga odlučilo da se do godine na župskom sletu održe natecanja iz ovih vežbi. U tome se išlo tako daleko, da se odlučilo za buduće da nitko neće ići u povorku, pa bio i nevežbač, ako bar dva meseca ranije pre sleta nije vežbao redovne vežbe. Inače župa sa svojih 27 društava lepo napreduje. Istina rad kod nekih društava ne razvija se onako, kako to sokolski propisi zahtevaju, ali tome su krivi razni uzroci, ponajviše pomanjkanje pogodnih vežbaonica. Mnogo veće zlo jest nemarnost nekih društvenih funkcionara. Ovi više smetaju, nego

svako drugo pomanjkanje. No i u tom pogledu poduzeti su energični koraci, pa izgleda da će nove godišnje skupštine birati za funkcionare tačne, savesne i istrajne sokolske radenike. I tako kad budemo otklonili sve smetnje, koje nas u radu sprečavaju, moći ćemo stvoriti dobru, snažnu i čvrstu organizaciju.

IZ SPLITSKE SOKOLSKKE ŽUPE.

Rado se i opet javljamo preko «Sokolskog Glasnika», da kako tako ispunimo svoju dužnost i informišemo sokolsku porodicu, kako i što radimo na obali našeg Jadrana u korist našeg Sokolstva. Ne ističemo da je to nešto velikog, a i ne može biti, jer naš je rad zasnovan na tihoj i organizatornoj bazi, uvjereni da će tako najbolje doneti ploda, a i koristi širenju našeg Sokolstva. Dokazala je to i pomen «slava» rapalskog dana po svim župskim društvima, gde su se svi obvezali u svojim srcima prvesti kraju potpuno oslobođenje i ujedinjenje našeg naroda. Nadalje je to dokazao i Savezni dan. Društva župe lepo rade, pa se natječu, koje će više i bolje. Tako su do sada već dva društva u Visu i Milni zatražila, da bi se do godine kod njih održao župski slet. Vis naime slavi 20godišnjicu osnutka društva, a Milna razvija svoj novi društveni barjak. Župa je već sada u glavnom zaposlena pripravama za dogodišnji naraštajski slet, pa je tehnički odbor izradio već sve proste vežbe i red natecanja, što će se odštampati u posebnoj knjižici. Poznati naš rodoljub Fran Petrinović, koji je nedavno boravio u Dalmaciji i koji je veliki prijatelj Sokolstva, darovao je bratskom društvu u Supetru 5000 Din, u Sućurcu 1000 Din, a Sokolu u Splitu 2000 Din. Starešinstvo župe predalo mu u znak poštovanja i zahvalnosti album VII. župskog sleta u Splitu. — U poslednje vreme preminula su nam i dvojica odličnih članova i to u Splitu brat Vinko Čulić, a u Sinju sestra Ljubica Kačićeva. — To su u glavnom momenti iz rada i života splitske župe za poslednjih dana. Iz njih se razabire da imade i mara i volje, pa nema sumnje, da će i uspeh biti obilat.

IZ ŽUPE ZADAR — ŠIBENIK.

Gradnja Sokolskog doma u Benkovcu. Sokolsko društvo u Benkovcu odlučilo je na inicijativu svoga starešine brata Marka Marića, da podigne svoj vlastiti dom. U tu svrhu osnovao se poseban odbor, koji je započeo sa sabiranjem doprinosa, a ujedno je odlučeno da se osnuje deoničko društvo sa ograničenim jamstvom. I doskora su počeli stizavati obilati prinosi, od kojih je najveći onaj, što ga je poslalo Nj. Vel. kralj, u iznosu od 10.000 Din. Kako je u članstvu i promicateljnom odboru mnogo volje i velike ljubavi za samu stvar, to je čvrsta nada, da će se i sama stvar doskora oživotvoriti.

IZ SOKOLSKKE ŽUPE SUŠAK-RIJEKA.

Naš rad u godini 1926. (Kritički prikaz.) Mnoge su nam neprilike kočile naš razmah u minuljoj godini. Uz tešku ekonomsku krizu, koja je znatno uhvatila tlo u inače već pasivnom Primorju, usretila su nas u proljeće još politička progonaštva sokolskih radnika, te nam oduzela dosta vrsnih radnika iz naših društava. U glavnome pak smo još uvek imali da izdržimo žestoku borbu sa našim protivnicama. U Primorju su ovi malko zakasnilo, jer su se jedva posle zagrebačkog pokrajinskog sleta godine 1924. počeli formirati i organizovati šire slojeve u borbu protiv svega, što je osećalo i radilo u duhu narodnog i državnog jedinstva. Bačene su parole: jugoslovensko Sokolstvo u Primorju treba uništiti. Sva je tendencija ovog rada terorom i nasiljem uperena protiv broječno slabijeg. Naši su ljudi napadani, bojkotirani i progonjeni. Uzdržali smo, jer je bilo jasno, da ovo ne može dugo da potraje. Čitav je protivnički pokret bio izazvan umetno, bez ijedne više ideje vodilje, samo sa svrhom, da nas ruši. Kako u tome nije uspio, uza svu svoju fizičku snagu, izgubio je svoj daljnji pravac i svoju pri-

vlačivost, te se nalazi u silnom opadanju. Protivnik odstupa, njegova se fronta razilazi, a društva jedva još da se miču. Nas više nitko ne dira i nitko ne izazivlje. Misao, koju su stavili u kretanje, da ruši drugu misao, sa patvo-renom ideologijom, doživela je svoj slom. I ne samo to, ona se pokazuje i prema unutra, autonomno, da je nesposobna za život. — U tekućoj smo godini, uza sve poteškoće, imali u našoj župi nekoliko većih priredbi, koje su sve, bez iznimke, dobro uspele. Prvo je okružje priredilo Gjurgjevdanski uranak hod-nom vežbom u Bakarac, gde se sastalo sa delom II. okružja; na okupu je bilo preko 500 članstva i naraštaja. Vanredno je uspio proletni izlet vinodolskih i krčkih sokolskih društava u Dobrinj na otoku Krku, gde je priredena vežba, kojoj je prisustvovalo blizu dve hiljade naroda. Veći nastup bio je održan prilikom IV. sleta II. okružja u Krku, kamo je stiglo Sokolstvo sa tri posebna parobroda. Kod ovog je sleta nastupilo delomično i I. okružje, te cela zagrebačka sokolska kolonija u Selcu. Još su održane veće priredbe: vidovdanska proslava vinodolskih društava v Crikvenici, otkriće spomenika pokojnom kralju Petru u Otočcu, otkriće spomenploče dolaska kraljevića Petra na Jadran u Selcu, javna vežba u Novom i t. d. Tehnička je sprema na svim ovim priredbama bila dosta loša. Uz već nabrojene neprilike bije nas još uvek pomanjkanje prednjaka te društvenih prostorija, a ponekad i sprava. Kako je tehnički rad slab i mlohav, o prosvetnom radu jedva možemo govoriti. Naša se inteligencija voli gubiti u besplodnim političkim debatama po kavanama i birtijama, a ništa bolje ostali širi slojevi. Ako imaš predavača, nemaš slušača, a i obratno. U novoj ćemo godini morat upreti sve naše sile, da se podignemo bar sa tehničke strane. Predviđen je oveći župski slet u Sušaku, koji će bez sumnje mnogo povećati rad po društvima te podići prosvetno mrtvilo u Primorju. Na posao, pa da vidimo! J a n k o J a z b e c.

RAZNO

SPLETKE PROTIV SVESOKOLSKOG SLETA U PRAGU.

Poljski sokolski savez saopštio je početkom ovoga meseca zanimive dokumente, kojima se otkrivaju spletke Vatikana, odnosno papinskog nuncija u Varšavi, Lavra, protiv učestvovanja poljačkih Sokola na svesokolskom sletu u Pragu. Baš kada su se poljački Sokoli počeli spremati za slet, poslao je poljski poslanik u Pragu, Lasocki, predsedniku Poljskog sokolskog saveza bratu Zamoyskom pismo u kojem ga obveštava, da je zastupnik papinskog nuncija u Pragu, Arata, upozorio da će sokolske svečanosti imati protukatolički značaj i tražio, da poljački Sokoli ne učestvuju kod sleta. Malo zatim pozvali su papinski nuncij u Varšavi i posle varšavski nadbiskup Kakowski brata Zamoyskoga na razgovor. Kardinal-nadbiskup Kakowski bio je nezadovoljan, da poljački Sokoli idu u Prag, pa je izjavio, da i češki biskupi žele, da poljački Sokoli ne dođu, jer da će češki katolici slet bojkotovati. 22. aprila nadbiskup šalje PSS dopis u ime svih poljačkih biskupa, kojim ih pozivlju da ne idu u Prag, jer bi sudelovanje na sokolskom sletu bilo protukatolički akt, a onda uvreda apostolske stolice. Jednako je bratu Zamoyskom 12. maja pisao i papinski nuncij. Pritisak sa strane erkvenih glavara bio je tako velik, da se starešinstvo PSS bojalo da ne dođe do zapletaja među Poljskom i Vatikanom, pa je zaključilo opozvati sudelovanje kod praškog sleta. No u to je brat dr. Scheiner sazvao sednicu Sveslavenskog sokolskog saveza na koju su došla braća Zamoyski i dr. Szczeponski. U Pragu su konferirali sa poljačkim poslanikom Lasockim i zamenikom papinskog nuncija Aratom. Arata je opet apodiktički tvrdio, da će se na sletu vršiti protuerkvene demonstracije. Brat Zamoyski odvratio je da ne veruje i da će se pobrinuti za pismenu potvrdu sa strane češkoslovačkog Sokolstva. To je i dobio. I kad je sa tom potvrdom brat Zamoyski u dogovoreni čas pošao

do Arate, da mu je pokaže, ovaj se sakrio. Zamoyski je na to odputovao u Varšavu odakle je obavestio papinog nuncija Lavru o izjavi češkoslovačkog Sokolstva. No odgovor papinog nuncija glasio je doslovno: «Apostolska stolica bi morala svako učestvovanje u Pragu smatrati za tešku uvredu katoličke crkve i svetog Oca Pape.» Na ovo pismo Zamoyski nije više odgovarao. — Kada se svesokolski slet u Pragu dovršio, praški poljački poslanik grof Lasocki zvanično je izvestio o golemoj važnosti i veličanstvenom toku sokolskih svečanosti, naglašujući da se nije dogodila ni najmanja stvar, koja bi se mogla komentirati kao protucrkvena manifestacija. Požalio je ujedno da poljačko Sokolstvo nije učestvovalo kod te i politički tako važne priredbe. — Dokumenti, koje je sada u ovoj stvari objavio PSS dokaz su, da se klerikalnoj politici u glavnom radilo o akciji osvete protiv češkoslovačke republike radi poznate afere papinskog nuncija.

IZ LUŽIČKO-SRPSKOG SOKOLSTVA.

Drugi prednjački tečaj lužičko-srpskog Sokolstva u Pragu. Kako već poznato, vodi češkoslovačko Sokolstvo naročitu brigu oko vaspitanja i napredka lužičko-srpskog Sokolstva u Nemačkoj. Već 1925. god. održavan je u Pragu prvi prednjački tečaj za Lužičane sa naročitim obzirom na njihove prilike. Drugi ovaki tečaj održan je 1926. god. u decembru u Pragu uz učestvovanje 12 društvenih načelnika sa velikim uspehom. Ne samo u tečaju nego i izvan mogli su se braća Lužičani uveriti o veličini sokolske ideje. Bili su svako veće gosti jednog između mnogih praških sokolskih društava. — Na svaki način možemo očekivati od ovakih praktičkih tečajeva za našu najmladu sokolsku granu mnogo uspeha. — Savez lužičko-srpskog Sokolstva izdao je sokolsku pesmaricu, koju je uredio brat dr. Herman Šleca. Pesmarica obuhvaća preko 50 sokolskih i narodnih pesama lužičkih i slojanskih.

*

Iz nemačkih gimnastičkih krugova. Kako žestoki boji bili su između nemačkih sportskih i turnerskih organizacija je sigurno poznato. U poslednje vreme ali su se neprijatelji sporazumeli i će nastupiti sada zajedno za razvoj i turnerstva i sporta u Nemačkoj. U tu svrhu su stvorili svi zajedničku organizaciju «Državni odbor za telesno vaspitanje».

TEDAN SOKOLSKE ŠTAMPE.

Starešinstvo JSS zaključilo je, da moraju sva bratska društva početkom meseca januara 1927. god. prirediti »tedan sokolske štampe«, koji imade biti isključivo posvećen propagandi za naše listove. Očekujemo, da ćete ovom radu posvetiti najveću pažnju!
